

ALEXANDRE DUMAS

Razbunatorul

Capitolul I

Pe la începutul lunii martie, anul 1841 călătoream prin Corsica.

Nimic nu este mai pitoresc și mai comod ca o călătorie în Corsica: te îmbarci în Toulon; în 20 de ore ești la Ajaccio sau, în 24 de ore, la Bastia.

Acolo cumperi sau închiriezi un cal; dacă îl închiriezi, plătești 5 franci pe zi; dacă îl cumperi dai 150 franci.

Calul cumpărat este atât de învățat cu drumul încât n-ai decât să închizi ochii și să te lași în voia lui, fără teamă de pericol.

Să mai adăugăm că, cu acest cal care trece pretutindeni, se poate umbla vreo 15 leghe pe zi, fără ca să ceară de mâncare sau de băut.

Din timp în timp, când călătorul se oprește spre a vizita vreun vechi castel, zidit de vreun senior, erou sau șef al unei tradiții feudale, spre a schița un turn vechi ridicat de genezezi, calul smulge câteva fire de iarbă, jupoaie un arbore, sau linge o stâncă acoperită de mușchi și cu asta se hrănește.

Cât despre adăpostul de noapte, este și mai ușor; călătorul ajunge într-un sat, trece strada principală în toată lungimea ei, alege casa care-i convine și bate la ușă. În aceeași clipă, stăpânul său stăpâna casei, apare în prag, pofteste pe călător să se dea jos, îi oferă jumătate din cina sa, patul său întreg, dacă are numai unul și a doua zi, la plecare, îl conduce până la ușă, mulțumindu-i de preferința ce i-a dat-o.

De o răsplată oarecare, se înțelege că nici nu este vorba; stăpânul casei ar privi ca o insultă cea mai mică vorbă privitoare la aceasta. Dacă în casă servește o fată tânără, atunci i se poate oferi o basma de borangic, cu care și-ar acoperi capul în mod pitoresc când, în zi de sărbătoare, s-ar duce la Calvi sau la Corta. Dacă servitorul este bărbat, el va primi bucuros, drept cadou, un pumnal cu care ar putea să-și ucidă dușmanul, dacă l-ar întâlni.

După cum am spus, la începutul lunii martie eram la Corsica. Veneam din insula Elba. Debarcasem la Bastia și cumpărasem un cal cu prețul arătat mai sus. Vizitasem Corta și

Răzbunătorul

Ajaccio și călătoream prin provincia Sartena. În ziua aceea mergeam din Sartena la Sullacaro. Mai aveam puțin drum de făcut: vreo 12 leghe și aceasta din cauza cotiturilor drumului și din cauza lanțului de munți care străbate insula și care trebuia traversat; din această cauză am luat o călăuză, de teamă să nu mă rătăcesc.

Pe la orele 5 călăuza și cu mine ajunserăm la vârful colinei, care predomina totodată Olmeto și Sullacaro.

Acolo ne oprirăm un moment.

— Unde vrea să găzduiască Senioria Voastră? întrebă călăuza.

Aruncai o privire peste sat, în străzile în care puteam să pătrundă privirile mele și care păreau aproape deșerte; câteva femei se arătau rareori pe stradă, dar și acestea mergeau iute și se uitau sfiicioase împrejurul lor.

Și fiindcă, în virtutea regulilor ospitalității stabilite, despre care am vorbit deja, aveam să aleg între cele o sută, o sută douăzeci de case care alcătuiau satul, căutai din ochi casa care mi-ar părea mai confortabilă și mă oprii la o casă pătrată, zidită în forma unei fortărețe, cu metereze deasupra ferestrelor și deasupra ușii.

Pentru întâia oară vedeam aceste fortificații, dar trebuie să spun că provincia Sartenei este țara clasică a vendetelor.

— Ah! Bine, îmi zise călăuza, urmând cu ochii indicația mâinii mele, mergem la doamna Savilia de Franchi. Senioria Voastră nu a făcut o alegere proastă și se vede că nu-i lipsește experiența.

Să nu uităm că, în acest al optzeci și șaselea departament al Franței, se vorbește numai italienește.

— Dar, întrebai eu, se cuvine să cer ospitalitatea unei femei? Căci, dacă am înțeles bine, această casă aparține unei doamne?

— Fără îndoială, reluă călăuza cu un aer mirat; ce inconveniență ar putea găsi Senioria Voastră în această?

— Dacă această doamnă este tânără, zisei eu, temându-mă să nu fiu stânjenitor, nu ar compromite-o oare, dacă aș petrece o noapte în aceeași casă cu dânsa?

— Să o compromită? Repetă călăuza căutând să înțeleagă sensul acestui cuvânt, pe care-l italianizasem.

— Negreșit, reluai eu începând să-mi pierd răbdarea; această doamnă e văduvă, nu-i așa?

— Da, excelență.

— Ei bine, va primi la dânsa pe un tânăr? În 1841 aveam 36 de ani și ziceam că încă sunt tânăr.

— Dacă va primi pe un tânăr? Repetă călăuza. Ei bine, ce poate să-i pese dacă sunteți tânăr sau bătrân?

Văzând că nu mă înțeleg cu tovarășul meu de drum, îl întrebai:

— Și câți ani are doamna Savilia?

— Aproape 40 de ani.

— Ah! zisei eu, dând curs propriilor mele gânduri, atunci, de minune; fără îndoială, are și copii?

— Doi băieți, flăcăi.

— Îi pot vedea?

— Veți putea vedea numai pe unul, care stă acasă.

— Și celălalt?

— E la Paris.

— De câți ani sunt?

— De douăzeci și unu.

— Amândoi?

— Da, căci sunt gemeni.

— Și cu ce se îndeletnicesc?

— Acela care e la Paris se va face avocat.

— Și celălalt?

— Acela rămâne Corsican.

— Ah, ah! zisei eu, găsind că răspunsul este caracteristic, cu toate că era dat pe un ton cu totul natural; ei bine, condu-mă la doamna Savilia de Franchi.

Și pornirăm.

Zece minute după aceea intram în sat.

Atunci observai un lucru ce nu-l putusem vedea după colină. Anume, fiecare casă era întărită ca și casa doamnei Savilia. Numai nu aveau metereze, căci proprietarii fiind mai săraci, punga nu le permitea astfel de fortificații luxoase; ferestrele lor erau dublate pur și simplu, pe dinăuntru cu scânduri groase, în care erau lăsate deschizături pentru trecerea puștii. Alte ferestre erau întărite cu cărămizi roșii.

Întrebai pe călăuză la ce servesc aceste deschizături; el îmi răspunse că aceste deschizături erau întrebuițate pentru a trage prin ele cu săgeata și, din răspunsul acesta, am dedus că vendetele corsicane erau anterioare descoperirii armelor de foc.

Cu cât înaintam mai mult, cu atât satul lua un caracter de singurătate și de tristețe. Se vedea că mai multe case susținuseră asedii și erau ciuruite de gloanțe.

Din când în când, în dosul ferestrelor, prin găuri, se zărea câte un ochi strălucitor, care ne privea trecând, dar era cu neputință de a distinge dacă acest ochi aparținea unui bărbat sau unei femei.

Ajunserăm la casa pe care o alesesem și care într-adevăr, era cea mai frumoasă din sat.

Numai un lucru mă izbi, anume că, întărită în aparență cu meterezele pe care le observasem, nu era în realitate; adică ferestrele nu aveau nici scânduri, nici cărămizi, nici deschizături, ci numai simple geamuri, care erau apărate noaptea prin niște obloane de lemn, e adevărat că aceste obloane erau presărate cu niște găuri pe care le recunoșteam a fi de gloanțe, dar acestea erau vechi și datau, vădit, de vreo zece ani.

Abia bătut călăuza și ușa se deschise, nu cu frică, gânditor și pe jumătate, dar cât era de mare și un fecior apără...

Când spun un fecior, greșesc, căci ar trebui să spun: un voinic.

Ceea ce-l face pe fecior e livreaua¹ și persoana care ne deschise nouă era îmbrăcată într-o vestă de catifea, într-un pantalon de aceeași stofă și în jambiere de piele. Pantalonii erau strânși la talie cu un brâu de mătase pestriță, din care ieșea mânerul unui cuțit spaniolesc.

— Amice, îi zisei, nu este oare indiscret ca un străin, care nu cunoaște pe nimeni la Sullacaro, să ceară ospitalitatea stăpânei d-tale?

— Nu, deloc, Excelență, răspunse el. Străinul face onoare casei la care se oprește.

— Mario, spuse el apoi întorcându-se către o servitoare care stătea în dosul lui, vestește pe doamnă că un călător francez a venit să ceară ospitalitate.

În același timp coborî pe o scară de opt trepte drepte, care ducea la ușă și apucă hățul calului meu.

Sării jos.

— Excelența Voastră să nu se îngrijească de nimic, îmi spuse feciorul; îi vom duce bagajele în odaie.

Capitolul II

¹ livreaua - uniformă împodobită cu galoane și broderii purtată în trecut de personalul autorităților, al demnitarilor și al bogătaşilor.

Răzbunătorul

Urcai și eu cu iuțeală scările și ajunsei în interiorul casei.

La o cotitură a coridorului mă aflai față în față cu o doamnă înaltă, îmbrăcată în negru.

Mă gândii îndată că această femei, de 38-40 de ani, frumoasă încă, trebuia să fie stăpâna casei și mă oprii în fața ei.

— Doamnă, îi zisei înclinându-mă, trebuie să mă găsiți foarte indiscret; dar obiceiul ținutului mă scuză și invitația servitorului dumneavoastră. Mă îndreptățește.

— Sunteți bine venit pentru mine, răspuse doamna de Franchi și îndată veți fi bine venit și pentru fiul meu; din momentul acesta, domnul meu, casa vă aparține; faceți ca și când ați fi la dumneavoastră.

— Vă cer ospitalitatea numai pentru o noapte, doamna mea, mâine la revărsatul zorilor, plec mai departe.

— Faceți cum vă va conveni mai bine. Însă nădăjduiesc că vă veți schimba părerea și că vom avea onoarea de a vă găzdui mai mult timp.

— Mă înclinai a doua oară.

— Mario, continuă doamna de Franchi, condu-l pe domnul în odaia lui Luis. Aprinde focul și du apă caldă.

"Pardon, îmi zise apoi mie pe când servitoarea se pregătea să îndeplinească porunca, știu că lucrul de care are trebuință călătorul obosit e apa și focul. Binevoii a urmă fata. Cereți-i tot ce vă trebuie. Cinăm peste o oră, iar fiul meu care până atunci va sosi, se va simți fericit să poată vorbi cu dumneavoastră."

— Iertați-mă, doamnă, că sunt în haine de călătorie.

— Cu bucurie, domnul meu, dar cu condiția ca și dumneavoastră să ne iertați de modestă noastră primire.

Servitoarea urca deja scările.

Mă înclinai pentru a treia oară și o urmași. Odaia era la catul întâi, cu privirea spre stradă. Sub ferestre se întindea o frumoasă grădină, toată plină de mirte și de lauri și udată de un râuleț care se revărsa în Tavano.

În fund, vederea era oprită de un fel de gard de brazi, așa de apropiați unul de altul, că formau parcă un zid de nepătruns. Ca toate odăile caselor din ținut și pereții camerei mele erau văruiți, albi ca zăpada și împodobiți ici, colo, de fresce încântătoare, reprezentând peisaje.

Pricepui că mi se dăduse odaia fiului absent, odaie din cele mai confortabile.

Și pe când Maria făcea focul și-mi pregătea apa de spălat, m-apucași să fac inventarul odăii mele și să-mi dau seama de gustul și de caracterul locuitorului ei obișnuit.

Mobilele erau moderne, ceea ce este, în aceste ținuturi unde n-a pătruns încă civilizația, un lux destul de rar: un pat de fier cu patru saltele pe el, un divan, patru fotolii, șase scaune, o bibliotecă și un birou, toate, afară de pat, de lemn de mahon, care desigur erau făcute de cel dintâi tâmplar din Ajaccio.

După cum era aranjată odaia și mai ales biblioteca, se putea deduce că Luis era un om blând, intelectual și partizan al reformelor franceze, înțelesei că el plecase la Paris spre a învăța dreptul, să se facă avocat.

Pe când îmi schimbam costumul, ușa se deschise și intră același om care mă primise.

El venise să mă anunțe că stăpânul său, domnul Lucian de Franchi, sosise în momentul acela și mă întreba dacă-i pot face onoarea de a-l primi pentru a-mi ura bună venire.

Răspunsei că sunt la dispoziția d-sale și că toată onoarea ar fi pentru mine de a-l vedea.

După un moment auzii un zgomot de pași grăbiți și imediat mă găsi în fața oaspetelui meu.

Capitolul III

Domnul Lucian era, după cum îmi spusese călăuza, un tânăr cam de vreo 20-21 de ani, cu părul și cu ochii negri, cu obrazul pârlit de soare, de statură mai mult scundă decât înaltă, dar bine făcut.

În graba lui de a-mi ura bun venit, venise cum se găsea, adică în costumul de călătorie și ținând în mână o carabină de sistem englezesc.

Cu toată vârsta lui tânără, cu toate că abia îi mijea mustața, se vedea în el omul independent și hotărât. Se vedea în el omul crescut pentru lupta materială, obișnuit de a trăi în mijlocul pericolului fără a se teme de el, dar în același timp fără a disprețui acest pericol.

Lucian era grav pentru că trăia în acele locuri singuratice, dar în figură lui se citea liniștea, fiindcă se știa tare. Dintr-o singură aruncătură de ochi el văzu totul: sacul meu de călătorie, armele, hainele pe care le dezbrăcasem, precum și pe acelea cu care eram îmbrăcat. Aruncătura lui de ochi era scurtă și sigură, ca a oricărui om a cărui viață nu atârână decât în această aruncătură de ochi.

— Vă rog să mă iertați, domnule, dacă vă deranjez, îmi spuse el, dar am făcut lucrul acesta pentru a mă informa dacă nu vă lipsește ceva. Totdeauna când vine la noi un om de pe continent, mă simt neliniștit, pentru că noi, corsicanii, suntem încă atât de sălbatici, încât ospitalitatea noastră, mai cu seamă față de francezi, o împlinim de fiecare dată cu teamă. Ospitalitatea aceasta, în curând va rămâne singura tradiție a strămoșilor noștri.

— Faceți rău de vă temeți, domnule, răspunsei eu, nici nu se poate primi mai bine un călător decât cum m-a primit doamna de Franchi; de altfel, continuai eu aruncându-mi privirea în jurul odăii, aici nu aș putea să mă plâng de acea pretinsă sălbăticie de care mi-ați vorbit și, dacă n-aș vedea prin ferestrele acestea admirabilul peisaj care se prezintă ochilor mei, aș putea, cu drept cuvânt, să mă cred într-un apartament din Paris.

— Da, răspunse Lucian, mania fratelui meu Luis era ca să trăiască ca un parizian, dar mă îndoiesc că, plecând la Paris, parodia civilizației pe care a găsit-o în acel oraș să fie aceeași că civilizația pe care a lăsat-o aici, înaintea plecării lui.

— Fratele dumneavoastră a plecat de mult din Corsica? întrebai pe tânărul meu interlocutor.

— De zece luni, domnule.

— Și îl așteptați să se întoarcă?

— Oh, înainte de trei sau patru ani, nu.

— Absența aceasta este foarte lungă, mai cu seamă pentru doi frați care, probabil, nu s-au despărțit niciodată.

— Da și mai cu seamă pentru doi frați care se iubesc, cum ne iubim noi.

— Tocmai din cauza aceasta, cred că va veni să vă vadă înainte de terminarea studiilor.

— Probabil, cel puțin așa ne-a promis.

— În orice caz eu cred că nu vă va împiedica nimic ca, chiar dacă nu va veni el, să vă duceți dumneavoastră să-i faceți o vizită.

— Nu... eu nu plec din Corsica.

În accentul cu care spuse cuvintele acestea se vedea o adâncă iubire de patrie, iubire care confunda întregul univers cu patria însăși.

Surâsei.

— Poate că vi se pare curios, zise el surâzând la rândul său, ca cineva să regrete dacă părăsește o țară atât de săracă cum e a noastră. Ce voiți? Eu sunt un fel de producție a insulei, ca stejarul sau ca mărăcinii care cresc în insula aceasta; mie îmi trebuie atmosfera plină de aerul îmbălsămat al mării și de mirosul îmbătător al munților; mie îmi trebuie să mă lupt cu torenții, cu pădurile pentru a le străbate; îmi trebuie spațiul, îmi trebuie libertatea; dacă m-ar duce cineva într-un oraș, mi s-ar părea că aș muri acolo.

— Dar, cum se face că între d-ta și fratele dumneavoastră e o atât de mare deosebire morală?

— O atât de mare asemănare fizică, ați spune, dacă l-ați cunoaște.

— Semănați mult unul cu altul?

Răzbunătorul

— Semănăm atât de mult, încât când eram copil, tata și mama trebuiau să ne însemneze hainele spre a ne deosebi unul de altul.

— Și când v-ați făcut mai mari?

— Când ne-am făcut mai mari, obiceiurile noastre ne-au adus o mică schimbare de culoare a obrazului și atâta tot. Totdeauna închis în odaia lui, totdeauna aplecat asupra cărților lui, fratele meu a devenit mai gălbejit, pe când eu, din contră, totdeauna la aer, alergând mereu prin munți și văi, m-am pârlit de soare.

— Nădăjduiesc, îi zisei eu, că-mi veți da ocazia să pot constata eu însumi această mică deosebire, dându-mi vreo însărcinare pentru domnul Luis de Franchi.

— Da, cu plăcere, dacă sunteți atât de bun, dar vă rog, iertați-mă, observ că dumneavoastră sunteți deja îmbrăcat și peste un sfert de oră trebuie să mergeți la masă, pe când eu nici nu am început măcar să-mi schimb costumul.

— Pentru mine trebuie să vă schimbați costumul?

— Nu pentru dumneavoastră; acum sunt îmbrăcat în costum de călăreț și trebuie să mă îmbrac în costum de corsican. După masă trebuie să fac o cursă în care cizmele și pintenii m-ar supăra foarte mult.

— Vă duceți undeva după masă? Întrebai.

— Da, răspunse el, am o întâlnire...

Surâsei.

— O, vă rog să nu credeți că întâlnirea aceasta este ceea ce vă închipuiți dumneavoastră.

Este o întâlnire de afaceri.

— Mă rog, n-am nici un drept să mă amestec în confidențele dumneavoastră.

— Pentru ce nu? În lume trebuie să trăiești în așa fel încât să poți spune tuturor ceea ce faci. N-am avut niciodată amantă și nici nu vreau să am.

Dacă fratele meu se însoară și are copii, probabil că eu nu mă voi însura niciodată. Dacă din contră, el nu se va însura, atunci va trebui să mă însor eu, dar lucrul acesta îl voi face numai pentru ca rasa să nu se stingă. V-am spus, adăugă el râzând, că sunt un adevărat sălbatic și că am venit pe lume cu o sută de ani mai târziu decât trebuia să vin... Dar eu vorbesc într-una și la ora mesei nu voi fi gata.

— Putem să continuăm convorbirea, răspunsei eu, camera dumneavoastră nu este în fața odăii mele? Lăsați ușa deschisă și să continuăm.

— Să facem mai bine. Veniți în odaia mea. Eu mă voi îmbrăca în timp ce vom vorbi. După cât mi se pare, sunteți mare amator de arme. În timp ce mă voi îmbrăca, veți privi armele mele. Printre ele sunt unele care au o oarecare valoare istorică.

Capitolul IV

Propunerea acesta era tocmai după dorința mea, pentru că tocmai voiam să fac o comparație între odăile fraților. Urmăi pe gazda mea, care deschizând ușa apartamentului său, trecu înainte ca să-mi arate drumul. De astă dată credeam că intru într-un adevărat arsenal.

Toate mobilele erau din veacurile al XV-lea și al XVI-lea. Pereții erau împodobiți cu trofee gotice și moderne. Aranjamentul întregului apartament îmi dădea o idee exactă a caracterului aceluia care îl locuia.

— Uitați-vă, îmi zise gazda mea, acum vă aflați în mijlocul a trei secole. Priviți bine, până atunci eu am să mă îmbrac, după cum v-am spus, ca să ies puțin.

— Și care sunt, între aceste spade, puști și pumnale, acelea de care mi-ați vorbit?

— Sunt trei; să le luăm la rând. Căutați la capătul patului meu, veți găsi un pumnal de o formă deosebită.

— Țsta?

— Da, e pumnalul lui Sampietro.

— Sampietro, asasinul lui Vanina.

— Asasin? Ucigașul, vreți să ziceți!

— Totuna e.

— Pe la dumneavoastră da, dar nu în Corsica.

— Și acest pumnal e autentic?

— Da, poartă însemnele lui Sampietro, lipsește însă Floarea de Crin a Franței. Știți că Sampietro n-a fost autorizat să pună crinul pe armele sale decât numai după asedierea Perpignanului.

— Nu știam asta. Și cum ați ajuns în posesiunea acestui pumnal?

— O, se afla la noi de vreo 300 de ani. A fost dăruit de Sampietro însuși unei rude, Napoleon de Franchi.

— Și la ce ocazie?

— Sampietro și Napoleon căzură odată într-o cursă și se apărară ca niște lei. Dar coiful lui Sampietro căzu și inamicul era să-i spargă cât p-aci capul cu o măciucă, dacă strămoșul meu nu i-ar fi venit în ajutor și n-ar fi înfipt în pieptul adversarului un pumnal ce îl purta totdeauna la brâu. Pumnalul intră așa de tare în carnea celui alt încât nu-l mai putu smulge, iar rănitul o rupse de-a fuga cu pumnal cu tot. Lui Napoleon îi părea acum rău de pumnalul său, la care ținea foarte mult și Sampietro, ca să-l mângâie, i-a dăruit pe al său. După cum vezi, ăsta este o fabricațiune spaniolă și poate găuri două piese de 5 franci puse una peste alta.

— Să încerc?

— Poftim.

Pusei două piese de cinci franci jos, pe podea. Iute și sigur, arunca pumnalul drept în ele.

Lucian nu mă înșelase.

Când ridicai pumnalul, amândouă piesele erau frumos străpunse, încât vârful pumnalului ieșise pe partea cealaltă.

— Cred, cred că-i pumnalul lui Sampietro, zisei, dar mă mir de ce și-a omorât femeia cu o frânghie, după ce posedă o astfel de armă minunată.

— Da, dar atunci nu mai avea pumnalul.

— Fie!

— Și priviți, în partea cealaltă e spada lui Paoli. Știți cum am ajuns noi în posesia ei? Istoria e scurtă de tot. Poate ați auzit vorbindu-se de acea femeie, care în timpul războiului pentru neatârnavare se prezintă lui Paoli, împreună cu un tânăr! Femeia era o strămoașă de-a noastră. Când voi să între la Paoli sentinelele nu o lăsară să treacă și o gâlceavă se ivi între dânșii. Paoli auzind zgomotul, ieși în pragul ușii și întrebă ce s-a întâmplat.

— "Uite domnule, am venit să-ți vorbesc, zise femeia și ăștia nu mă lasă să intru.

— Și ce voiai să-mi spui?

— Am venit să-ți spun că am doi fii. Am auzit că cel dintâi a murit pentru patrie și acum îl aduc pe-al doilea."

— O scenă din Sparta!

— Da, cel puțin îi seamănă. În sfârșit, vedeți acea sabie, acolo? E sabia lui Napoleon Bonaparte, pe care o purta în bătălia de lângă Piramide. Bonaparte dădu ordin bunicului

Răzbunătorul

meu, atunci ofițer în armata lui, să risipească pe niște mameluci, care se grămădiseră în jurul unui rănit. Bunicul ascultă și risipi pe mameluci. Dar în această luptă sabia lui se tocise într-atâta încât nu mai putea să intre în teacă și o aruncă la o parte. Atunci Bonaparte i-o dăruie pe a sa.

— Eu, din parte-mi, aș fi preferat să am sabia bunicului, tocită cum era, decât pe aceea a generalului.

— Și credeți că nu o am? Uitați-vă la peretele din față. După ce bunicul meu și-aruncă sabia, Bonaparte o luă, o împodobi cu diamantul pe care-l vedeți și o trimise înapoi familiei noastre, cu inscripția următoare pe tăiș:

Bătălia de lângă Piramide - 21 Iulie 1798

Pe când vorbeam astfel apăru servitorul și ne chemă la masă.

Cum părăseam odaia, zării două carabine, așezate pe perete una în fața celeilalte, pe al căror pat putui citi deslușit cuvintele următoare:

21 Septembrie 1819 - ora 11 dimineața

— Ce sunt aceste carabine? îl întrebai atunci pe Lucian.

— Una aparține tatălui meu, îmi zise el, cealaltă e a mamei mele.

Și ne coborâram în sufragerie...

Capitolul v

Când coboram mă gândeam mereu la acele cuvinte: "Cealaltă carabină e a mamei mele" și aceasta mă făcu să mă uit mai lung la doamna de Franchi. Fiul ei, intrând în sufragerie, îi sărută respectuos mâna și ea primi acest omagiu deosebit cu o demnitate de regină.

— Pardon, mamă, că te-am făcut să aștepți!

— În orice caz, e vina mea, mă amestecai eu în vorbă, înclinându-mă; domnul Lucian mi-a arătat odorurile sale, adică acele antichități curioase și eu cu nenumăratele mele întrebări, l-am făcut să întârzie.

— Cât despre aceasta, domnule, îmi zise ea, fiți liniștit. Eu doream numai să-l văd cât se poate mai degrabă pe Lucian, pentru a-l întreba cum mai merge Luis.

— Cum, poate domnul Luis ar fi bolnav?

— Lucian se teme că da.

— Ați primit vreo scrisoare de la fratele dumneavoastră? întrebai atunci pe Lucian.

— Nu, răspunse el, tocmai asta mă neliniștește.

— Dar, cum știți că e bolnav?

— Pentru că zilele trecute și eu eram cam bolnav.

— Cum? Cum? Asta nu mă lămurește.

— Nu știți dumneavoastră că noi suntem gemeni?

— Ba da, mi s-a spus asta.

— Nu știți că după naștere noi mai eram legați unul de altul?

— Nu, această împrejurare nu o știam.

— Ei bine, pentru a ne despărți, doctorii ne-au făcut operație, ne-au tăiat, ceea ce nu ne împiedică ca să fim un trup și ca toate impresiile, fie fizice, fie morale, să fie simțite de amândoi deodată. De pildă, zilele trecute eram trist, mâhnit, inima mi se frângea, desigur că fratele meu a avut un necaz mare.

Mă uitai mirat la tânărul care-mi povestea astfel de lucruri stranii; și ceea ce mă miră mai mult era că mama lui părea că-i aprobă zisele, ea zâmbi mâhnită și spuse:

- Cei îndepărtați de noi sunt în mâna lui Dumnezeu; lucrul principal este ca Luis să trăiască.
- Și chiar dac-ar fi murit, afirmă Lucian, tot l-aș mai fi văzut.
- Și mi-ai fi spus-o, nu-i așa?
- Desigur, la moment, dragă mamă; ți-o jur!
- Bine... Pardon, domnule îmi zise apoi doamna de Franchi, că nu mi-am putut ascunde în fața dumneavoastră neliniștea mea de mamă... Dar Lucian și Luis nu numai că sunt unicii mei copii, dar ei sunt și cei din urmă care poartă numele de Franchi... Poftim, ședeți la dreapta... și tu, Lucian, așează-te dincolo.
- La masă mai erau șase tacâmuri, după cum spun corsicanii: pentru *familie*, adică pentru aceia care în casele mari țin locul dintre stăpâni și servitori.
- Masa era bine asortată. Dar eu nu puteam să mă bucur de toate acele mâncăruri delicioase; abia mâncam; mi se părea că visez, simțeam că eram într-o casă străină... mereu mă gândeam: Cine o fi acesta femeie care posedă o carabină, întocmai ca un soldat? Ce taină o fi între acești doi frați? De ce spusese Lucian: "*dragă mamă, ți-o jur?*" De ce jura că-i va vesti îndată mamei sale moartea fratelui său?
- Și, ca să nu fiu nepoliticos prin tăcerea și gândirea mea, căutam să vorbesc. Lucian îmi veni în ajutor.
- Și așa, tot v-ați decis să veniți în Corsica? Mă întrebă el.
- Da, de mult proiectasem această călătorie și acum, în sfârșit, am putut să-mi execut planul.
- Zău, n-ați făcut rău să veniți și pe la noi mai devreme, căci peste câțiva ani, cu invazia gusturilor și obiceiurilor franceze, nu va mai exista adevărata Corsica.
- În orice caz, dacă vechiul spirit național se va retrage înaintea civilizației și se va refugia într-un colț al insulei, desigur că acest colț nu va fi altul decât Sartena sau valea Tavano.
- Credeți?
- Cel puțin mie mi se pare că tot ce văd aici sunt obiceiuri cu adevărat corsicane, vechi datini, care vor rămâne încă pentru mult timp.
- Dar uite, cu toate acestea civilizația franceză ne-a răpit pe Luis, l-a transportat la Paris, de unde se va întoarce ca avocat. El va locui la Ajaccio, în loc să locuiască în casa strămoșilor săi; el va pleda, dacă are noroc va ajunge și procuror al regelui și atunci va prizoni pe cetățeni, va confunda pe asasin cu ucigașul, precum l-ați confundat și dumneavoastră; el va cere, în numele legii, capul aceluia care vor face ceea ce părinții lor socoteau nedemn; el va înlocui jurământul lui Dumnezeu prin jurământul oamenilor și când va fi reușit prin călău să taie capul unui nenorocit, se va crede mare și tare; atunci o să creadă că a servit patria, că a adăugat și el o piatră la templul civilizației... Ah! Doamne, Doamne!
- Și tânărul își ridică ochii spre cer, cum făcuse odinioară Hanibal după bătălia de la Zama.
- Dar, vedeți bine, îi zisei eu atunci, Dumnezeu tot ține balanța; dacă fratelui dumneavoastră. l-a inspirat dorul de a se face avocat, pe dumneavoastră. V-a păstrat tradițiilor strămoșești.
- Da, însă nici eu nu sunt așa de tare; n-am săvârșit eu atâtea lucruri nedemne de un Franchi?
- Cine, dumneavoastră? Nu se poate.
- Ba da. Vreți numai să vă spun ce ați venit să căutați pe aici?
- Spuneți-o.
- Ați venit condus de curiozitatea unui om din lume, artist ori poet, nu știu ce sunteți, nici nu vă întreb, puteți să mi-o spuneți la plecare; ei bine, ați venit să vedeți fapte de-ale renumitelor vendete, să vedeți niște bandiți renumiți.
- Ei... și n-o să găsec ce caut?

Răzbunătorul

— Dacă vreți să vedeți așa ceva, veniți diseară cu mine, o să vedeți un bandit. Vreau tocmai să aplanez o teribilă ceartă între două familii corsicane.

— Să merg cu dumneavoastră? Primesc cu plăcere.

— Domnul e foarte obosit, zise atunci doamna de Franchi, aruncând o privire fiului ei ca și când i-ar fi fost și ei rușine de degenerația corsicană.

— Nu, mamă, trebuie să vină și domnului ca să vadă ce sunt acele faimoase vendete și apoi, când va auzi în vreun salon din Paris vorbindu-se despre noi, despre răzburările noastre, să știe ce să replice, să dea din umeri când va auzi povestindu-se de acei strașnici bandiți care fac frică copiilor din Bastia și Ajaccio și să spună adevărul.

— Dar din ce cauză s-a iscat această mare ceartă, care după cum îmi povestești, este pe punctul de a se stinge?

— O, zise Lucian, într-o ceartă cauza n-are ce face, ci rezultatul este principalul. Dacă o muscă în zborul ei omoară pe un om, omul tot mort rămâne.

Vedeam că Lucian căuta să-mi ascundă adevărata cauză a aceluia strașnic război, care de vreo zece ani pustia și deznădăjduia întregul sat Sullacaro.

Dar, firește, cu cât el se arăta mai discret, cu atât mai mult îl întrebam.

— Totuși, totuși, spusei eu, această ceartă trebuie să aibă vreo cauză. Ori, voiți să o țineți în secret?

— Doamne, nicidecum. Cearta s-a iscat mai întâi între familiile Orlandi și Colona.

— Cu ce ocazie?

— Ei bine, să v-o spui: O găină a scăpat din curtea lui Orlandi și a zburat în curtea lui Colona.

Familia Orlandi s-a dus să reclame găina; familia Colona a susținut că găina era a lor; atunci familia Orlandi a amenințat pe familia Colona că o va da în judecată și că o va pune să jure. Atunci bătrâna, care ținea găina în mină, i-a sucit gâtul și a aruncat-o în obrazul vecinei sale, zicând:

— "Na! Fiindcă e a ta, mănânc-o!"

Atunci unul din familia Orlandi a luat găina de picioare și a vrut să o azvârle și el în obrazul femeii care o aruncase în figură sorei sale. Dar, în momentul când ridică mâna, un altul din familia Colona, care din nenorocire avea pușca încărcată, îi trimise un glonț care îl omorî pe loc.

— Și câți oameni au murit în cearta asta?

— Nouă oameni.

— Și aceasta pentru o biată găină care nu costa mai mult de un franc.

— Așa este, da; însă, cum v-am mai spus-o adineauri, nu cauza, ci rezultatul să-l vedeți.

— Și fiindcă au fost nouă morți, a trebuit să fie și un al zecelea?

— Nu, răspunse Lucian, fiindcă m-am făcut eu arbitru.

— Fără îndoială, în urma rugăciunii uneia dintre cele două familii?

— O, nu; în urma rugăciunii fratelui meu care a fost pus la cale de ministrul justiției. Eu mă întreb de ce dracu se amestecă oamenii din Paris în afacerile care se petrec într-un mizerabil orășel din Corsica. Sunt sigur că prefectul mi-a făcut figura, scriind la Paris că dacă eu aș vrea să pun o vorbă bună, toate lucrurile acestea vor sfârși ca un vodevil: printr-o căsătorie. Atunci cei de la Paris s-au adresat fratelui meu, care le-a luat pe toate de bune și care mi-a scris cum că își dăduse cuvântul că eu voi duce lucrurile la bun sfârșit. Ce vreți, continuă Lucian ridicând capul, nu puteam să las să se spună la Paris că un membru din familia Franchi și-a dat cuvântul pentru fratele său și că aceasta nu s-a ținut de cuvânt.

— Atunci, dumneavoastră ați aranjat totul?

— Nu sunt sigur încă.

— Atunci vom merge astă-seară, probabil, să-l vedem pe unul din șefii celor două familii?

— Întocmai. Noaptea trecută l-am văzut pe celălalt șef.

— Astă-seară vom face vizită unui șef al familiei Orlandi sau Colona?

— Unui șef al familiei Orlandi.

— Întâlnirea este departe de aici?

— În ruinele castelului Vincetello d'Istria.

— A! Mi-aduc aminte, mi s-a spus că ruinele acestui castel sunt în apropiere.

— Cam la vreo leghe depărtare.

— Atunci vom ajunge acolo cam în vreo trei sferturi de oră.

— Cel mult.

— Lucian, zise doamna de Franchi, bagă de seamă că tu vorbești judecându-te pe tine. Trei sferturi de oră abia îți ajung ție, care ești obișnuit cu drumul; dar domnul nu va putea trece prin locurile pe unde treci tu de obicei.

— Așa este; ne va trebui cel puțin o oră și jumătate.

— Atunci, nu aveți timp de pierdut, zise doamna de Franchi aruncându-și ochii la ceasornic.

— Mamă, zise Lucian, ne dai voie să plecăm?

Doamna de Franchi îi întinse mâna, pe care Lucian i-o sărută cu același respect ca și la început.

— Poate preferați, continuă Lucian adresându-mi-se mie, ca în timpul acesta să mă așteptați aici, la căldură, până când mă voi întoarce?

— Nu, nu! strigai eu, ce dracu, mi-ai promis că mă voi întâlni cu un bandit astă-seară și trebuie cu orice preț să-l văd pe acest bandit.

— Atunci, să ne luăm puștile și să pornim la drum.

— Salutai respectuos pe doamna Franchi și plecarăm precedați de Griffio, care ne lumina.

Preparativele noastre nu fură lungi.

Încinsei o centură de călătorie pe care mi-o făcusem înainte de a pleca din Paris, de care atârna un fel de cuțit de vânătoare și care avea două pungi, una pentru iarbă de pușcă și alta pentru gloanțe.

Lucian reapăru cu cartușiera sa și cu o pușcă cu două focuri.

— Merg și eu cu Excelența voastră? întrebă Griffio.

— Nu, nu-i nevoie, răspuse Lucian, numai dă drumul Diamantei; e posibil să ne prindă pe drum vreun fazan.

După un moment, un câine mare de vânătoare sărea urlând de bucurie împrejurul nostru.

Nu făcurăm nici zece pași afară din curte și Lucian se întoarse spunând servitorului:

— Anunță în sat că, dacă se vor auzi detunături de pușcă, suntem noi.

— Foarte bine, excelență.

— Dacă n-aș anunța, îmi spuse Lucian, poate s-ar crede că ostilitățile au reînceput și n-am fi fost surprinși dacă am fi auzit și alte detunături de pușcă pe străzile din Sullacaro.

Mai făcurăm câțiva pași și o luarăm la dreapta, pe o străduță care ducea de-a dreptul spre munte.

Capitolul vi

Cu toate că era pe la începutul lunii martie, timpul era splendid și s-ar fi putut zice chiar că era cald, dacă n-ar fi suflat din când în când acel ușor vântuleț care, răcorindu-ne totodată, nu ne-ar fi adus dulcele parfum al mării.

Luna apărea, luminoasă și strălucitoare, în dosul muntelui Cagna și am fi zis că revărsa cascade de lumini pe tot orizontul occidental care despărțea Corsica în două părți, făcând astfel dintr-o singură insulă două țări diferite ce luptau una contra alteia, cel puțin din ură.

Răzbunătorul

Cu cât ne suiam mai sus și cu cât trecătorile printre care curgea râul Tavano se înfundau în noaptea a cărei obscuritate degeaba căutam să o pătrund cu ochii. - Vedeam în depărtare marea Mediterană, calmă și asemenea unei nemărginite oglinzi de oțel lucitor. - Desfășurându-se tot mai mult în orizont.

Zgomotele stranii ale nopții deșteptau nu în inima lui Lucian, căci el le cunoștea prea bine, ci în inima mea, simțăminte de o surprindere extraordinară, ce în mintea mea se transformau în acea continuă emoție care dă un puternic interes celor ce se vedeau.

Ajungând la un loc unde drumul se despărțea în două, unul care părea că împresoară muntele și altul care conducea drept pe el, Lucian se opri și mă întrebă:

— Să vedem, ai picioare de muntean?

— Picioare cred că da, însă ochi nu.

— Va să zică dumneavoastră suferiți de amețeli?

— Da, abisul mă atrage cu o putere deosebită.

— Atunci să apucăm pe această cărare. Pe aici nu dăm de abisuri, dar dăm de un teren foarte rău.

— Ah, asta nu face nimic.

— Sau, mai bine hai să o luăm pe cărarea astălaltă, astfel mai economisim trei sferturi de ceas.

— Hai și pe cărarea asta.

Și Lucian se înfundă într-un crângușor verde; eu îl urmăm.

Diamante mergea înaintea noastră la o depărtare de 50 până la 60 de pași de noi și mirosind în dreapta și în stânga, se întorcea din când în când bătând din coadă, ca și când ar fi vrut să ne spună că putem continua drumul fără frică de vreo primejdie.

Se vedea că acest câine era învățat să vâneze și după bipezi și după patrupezi: și după bandiți și după mistreți.

Și cum mă gândeam, împărtășii lui Lucian gândul meu.

— Vă înșelați, îmi zise el, Diamante nu vânează după bandiți, ci după jandarmi și după voluntari.

— Cum, îl întrebai eu atunci, Diamante ar fi un câine de bandit?

— Desigur. Diamante aparținea unui Orlandi, căruia îi trimiteam din când în când pâine, iarbă de pușcă, gloanțe și diferite alte lucruri de care un bandit are mereu trebuință. Acest Orlandi a fost omorât de un Colona și câinele mi-a fost dăruit mie.

— Dar mie mi se pare că am văzut un alt câine la dumneavoastră.

— Da, ăla e Brusco; are aceleași însușiri ca și Diamante, numai că mi-a fost dăruit de un Colona, care a fost ucis de către un Orlandi. Așadar, când mă duc în vizită la familia Colona, iau cu mine pe câinele Brusco; când mă duc la vreun Orlandi, pe Diamante. Dacă din nenorocire i-am dezlega pe amândoi deodată s-ar sfâșia. Oamenii, observă apoi Lucian cu un zâmbet amar pe buze, oamenii se mai împacă, dar câinii niciodată.

— Foarte bine, zisei eu, se vede că sunt niște câini cu adevărat corsicani. Dar unde e Diamante?

— Nu vă îngrijiți de ea, știu unde e.

— Spuneți-mi-o și mie.

— La *Mucchio*.

Tocmai vroiam să întreb ce e acel *Mucchio*, când auzii un urlet așa de trist, așa de prelungit și atât de lamentabil, că simții o răceală trecând prin corpul meu și apucaii brațul tânărilor.

— Ce e asta? întrebai încet.

— Nu-i nimic. Plânge Diamante.

— Și pentru ce?

— Își aduce aminte de stăpânul său. Credeți oare că ei sunt mai puțin recunoscători decât oamenii?

— Așa! Înțeleg.

Diamante urlă încă odată, mai prelungit și mai lamentabil ca prima oară.

— Da, e adevărat, zisei eu, ne apropiem de locul unde a fost ucis stăpânul său.

— Ați ghicit. Diamante ne-a părăsit ca să meargă la Mucchio.

— Cum! Mucchio ar fi mormântul?

— Da, adică monumentul pe care îl ridică fiecare trecător aruncând câte o piatră sau ramură uscată pe locul unde cineva a fost asasinat. Un astfel de mormânt crește mereu în înălțime pentru a aduce aminte rudelor mortului că a mai rămas o ființă nerăzbunată.

Și Diamante urlă pentru a treia oară, dar așa de tare și de astă-dată așa de aproape de noi, că avui o clipă de frică, cu toate că știam ce se petrece.

Și într-adevăr, la cotitură drumului văzui ceva ca o piramidă, de doi metri înălțime. Aceasta era acel *Mucchio* despre care-mi vorbea Lucian. Diamante stătea nemișcat la poalele straniului monument, cu gâtul întins, cu botul deschis.

Lucian luă de jos o piatră și o aruncă peste celelalte.

Eu îl imitai.

Apoi luă o ramură de stejar și o depuse pe mormânt cu acel rapid semn de cruce, propriu corsicanilor.

Și eu făcui ca și dânsul.

Diamante rămase în urmă.

După zece minute auzirăm un ultim urlet și câinele trecu înainte, ca să ne arate mai departe drumul.

Capitolul VII

Noi mergeam, mergeam înainte și drumul, după cum îmi spusese Lucian, devenea din ce în ce mai prăpăstios.

Îmi pusei pușca la spate, deoarece prevedeam că voi avea trebuință de amândouă mâinile, pe când călăuza mea umbla nejenată fără a băga în seamă greutatea drumului.

Astfel ajunserăm în sfârșit pe o platformă dominată de niște ruine. Anume ruinele castelului Vincentello d'Istria, țelul călătoriei noastre.

După cinci minute ajunserăm pe un al doilea suiș, cu mult mai greu și mai prăpăstios ca cel dintâi. Lucian îmi întinse mâna și mă trase la dânsul.

— Bravo, îmi zise el, săriți de minune pentru un parizian.

— Da, pentru un parizian care a mai făcut incursiuni din acestea.

— Da, desigur, zise Lucian, că doar și dumneavoastră aveți aproape de Paris un munte: mun-tele Montmartre, nu?

— Dar eu, afară de Montmartre, am mai probat și pe Righi, Vezuviul, Etna și altele.

— Atunci, să nu vă bateți joc de mine, care am umblat numai pe muntele Rotondo, de aici. Iată că am sosit. Acum patru secole, străbunii mei v-ar fi deschis ușa, urându-vă bun venit, dar azi, descendentul lor vă arată numai aceste ziduri goale și vă spune: "Bine ați venit în aceste glorioase ruine".

— Cum, acest castel aparținea de la moartea lui Vincentello d'Istria, familiei dumneavoastră? întrebai eu pe Lucian.

— Nu, dar înainte de a se naște el, aceasta era locuința bunicii noastre a tuturor, locuința faimoasei Savilia, văduva unui Lucian de Franchi.

— Nu se povestește în Filipini o strașnică istorie despre această femeie?

— Ba da... Dacă ar fi ziua, ați putea vedea de aici ruinele castelului de Valle. Acolo locuia seniorul de Giudice, atât de mult urât de toți, pe cât era ea de iubită; atât de urât pe cât era ea de frumoasă. El se amoretă de ea și fiindcă ea nu se grăbea să răspundă la amorul lui, el o amenință că, dacă nu se va decide până la un anumit timp să-l ia de bărbat,

Răzbunătorul

va ști el să o răpească cu sila. Savilia se făcu că ascultă și invită pe Giudice la masă. Giudice, ne mai putind de bucurie și crezând că acesta este rezultatul amenințărilor sale, se duse la dânsa însoțit numai de câțiva servitori. Odată intrat, ușa se închise după dânsul și câteva clipe după aceea Giudice zăcea, prins, într-o temniță întunecoasă.

Trecui prin drumul arătat de Lucian și ajunsei într-o curte mare, pătrată.

Luna își arunca razele printre crăpăturile zidurilor, așa că vedeam destul de bine.

Lucian își scoase ceasornicul și exclamă:

— Ah! Am ajuns cu 20 de minute mai devreme. Să ne așezăm puțin, dumneavoastră trebuie să fiți foarte obosit.

Ne așezarăm, sau mai bine zis ne lungirăm pe iarbă.

— Dar mi se pare, reluai eu, că nu mi-ați povestit istoria întreagă.

— E adevărat... în fiecare dimineață Savilia se cobora în pivniță, într-o celulă aproape de celula lui Giudice, care era despărțită numai de un grilaj și se dezbrăca în pielea goală, arătându-se astfel prizonierului ei.

— Giudice, îi spunea ea, cum cutezai tu să te gândești că acest corp putea să-ți aparțină ție?

Și așa îl necăji, de două ori pe zi, timp de trei luni. Dar, după trei luni, Giudice reuși să scape, ajutat de o cameristă pe care o cumpăraseră; se întoarse cu toți vasalii săi, cu mult mai numeroși decât ai Saviliei și înconjură castelul. Prinzând la rândul lui pe Savilia, o dezbrăcă în pielea goală și o așeză într-o cușcă de fier în drumul mare, dând fiecăruia, care era ispitit de frumusețea ei, cheia cuștii: după trei zile de o astfel de prostituție publică, Savilia era moartă.

— Zău, se vede că strămoșii dumneavoastră știau ce este răzbunarea.

— Da și cei doi fii ai Saviliei, care erau atunci la Ajaccio sub paza unui unchi al lor, crescuți că adevărați corsicani, nu întârziară să declare război fiilor lui Giudice. Acest război ținu patru secole și s-a terminat, după cum ați văzut pe carabinele tatălui și mamei mele, abia la 21 Septembrie 1819, la orele 11 dimineața.

— Într-adevăr, îmi aduc aminte de această inscripție, a cărui lămurire nu avui timpul să v-o cer.

— Lămurirea ar fi următoarea: din familia lui Giudice nu mai rămăsese în 1819 decât doi frați; din familia Franchi nu mai era decât tatăl meu, care luă în căsătorie pe verișoara sa. Trei luni după această căsătorie frații Giudice se hotărâră să sfârșească cu noi și unul dintre ei îl așteptă pe tatăl meu pe drumul de la Olmedo, când acesta se întorcea din Sartena, iar celălalt, profitând că tata nu era acasă, trebuia să dea asalt casei noastre, însă lucrurile se schimbă. Tatăl meu și mama mea, înștiințați de cele plănuite, se puseră pe pază și după o luptă de vreo cinci minute, frații Giudice căzură, unul lovit de tatăl meu, celălalt lovit de mama mea. La căderea vrăjmașului, pe drumul de la Olmedo, tata scoase ceasornicul. Era ceasul *unsprezece*. Și iarăși la căderea inamicului ei, mama - care rămăsese în castel - își îndreptă ochii spre pendulă: era *un-spre-zece*. Lupta în amândouă părțile se sfârșise în aceeași clipă. Familia Giudice era distrusă. Nu mai exista.

Familia Franchi, învingătoare, era acum liniștită și nu se mai amesteca în alte treburi sau tulburări de-ale vecinilor. Dar tatăl meu, ca semn de amintire, gravă pe amândouă carabinele data aceluia straniu incident și atârna puștile pe perete, în locul unde se află și azi.

Șapte luni după acest incident, mama născu doi gemeni, dintre care unul este corsicanul Lucian, iar celălalt filantropul Luis, fratele celui dintâi.

În acest moment văzui pe un petic de teren bine luminat de lună, o umbră a unui individ care înainta încet, însoțit de un câine.

Era banditul Orlandi, însoțit de Diamante.

În același timp auzirăm orologiul de la Sullacaro bătând orele 9.

Se vede că Orlandi era de părerea lui Ludovic XV, care, precum se știe, avea de maximă că exactitatea este politețea regilor.

Era imposibil să fie cineva mai exact decât Orlandi, căruia Lucian îi dăduse întâlnire la orele 9 punct.

La apropierea lui noi ne scularăm.

Capitolul VIII

— Nu sunteți singur, domnule Lucian? întrebă banditul.

— Vedeți bine, dar nu vă îngrijiți de asta, dragă Orlandi; domnul e un prieten al meu care a auzit deseori vorbindu-se de dumneavoastră și care dorea să vă viziteze. Și de aceea a venit.

— Ah, atunci bine ați venit, domnul meu! îmi zise banditul înclinându-se și apropiindu-se tot mai mult de noi.

Eu îi răspunsei cu aceeași politețe.

— Ați sosit de mult, nu-i așa?

— De douăzeci de minute.

— Întocmai; am auzit lătratul Diamantei și urletul ei la *Mucchio* și e deja un sfert de oră de când e cu mine. Ce bun câine, așa e, domnule Lucian?

— Da, e un câine credincios, de treabă, zise Lucian dezmierdându-l pe Diamante.

— Dacă știați că domnul Lucian e aici, de ce n-ați venit mai degrabă? întrebai pe bandit.

— Pentru că ne învoiserăm să ne întâlnim la nouă, îmi răspunse el. Și e tot așa de nepoliticos a sosi cu un sfert de oră mai înainte ca și după aceea.

— Vreți să-mi faceți vreo imputare, Orlandi? întrebă Lucian râzând.

— Nu, domnule; dacă ați venit mai degrabă, desigur că aveți motivele dumneavoastră. Și eu cred că din cauza d-sale, din cauza musafirului, ați venit mai devreme. Știu că sunteți exact, domnule Lucian și cu toate acestea v-ați deranjat adeseori pentru mine.

— Ei, nu trebuie să mă lăudați acum, Orlandi, căci poate să fie aceasta cea din urmă din binefacerile mele.

— N-aveți ceva de spus în această privință, domnule Lucian? întrebă banditul.

— Ba da... Urmați-mă...

Amândoi se îndepărtară puțin, apoi se opriră și se întreținură o bucată de vreme.

Nu puteam să înțeleg ce vorbesc, mai întâi pentru că erau cam la vreo douăzeci de pași depărtare de mine și al doilea, pentru că vorbeau în dialectul corsican.

Orlandi părea foarte animat, pe când Lucian arăta o liniște extremă. La urmă, Orlandi se mai liniști și el, își plecă capul, pesemne aprobând cele spuse de Lucian și se despărțiră, îndreptându-se amândoi spre mine.

— Iubite oaspete, îmi spuse atunci Lucian, iată că renumitul bandit vrea să vă strângă mâna ca semn de mulțumire.

— Cum? Ce fel de mulțumire? îl întrebai eu.

— Că ați primit, prin mine, funcțiunea de

Naș.

— Ce, este vorba de vreo căsătorie? În orice caz, primesc cu bucurie, mai ales că dumneavoastră ați primit-o în numele meu.

— Nu, acum nu e vorba de căsătorie, dar poate să fie și asta mai târziu.

— Nu e căsătorie, observă atunci Orlandi cu un zâmbet amar pe buze, ci e pacea, pe care o dorește atât domnul Lucian și la care m-am obligat prin contract.

— Contractul că contractul, poate să se schimbe în viitor, zise Lucian. Însă, să lăsăm aceste lucruri la o parte și să vorbim despre altceva...

Capitolul IX

Și conversând despre vânătoare, ieșirăm din ruine pe partea opusă de unde intraserăm. Lucian mergea înainte.

Și, paf!... o puternică detunătură se auzi și un fazan căzu mort.

— Aport! zise Lucian Diamantei.

— Aceasta sări îndată în tufiș și în 5 minute după aceea apăru cu fazanul în gură.

Glonțul trecuse prin corpul fazanului dintr-o parte într-alta.

— Ah! Ce frumos l-ați împușcat, zisei eu, vă felicit, mai ales că ați tras cu o pușcă cu două țevi.

— Oh, zise Lucian, nu sunt așa vrednic de laudă cum o credeți: una din țevi e ghintuită în toată lungimea și bate tot așa de departe ca și o carabină.

— Aș, spuse Orlandi, cu o carabină domnul Lucian atinge la o depărtare de 300 pași o piesă de 5 franci.

— Și împușcă tot așa de bine cu pistolul?

— Aproape, răspunse Lucian; la 25 pași, din 12 gloanțe aș trage desigur 6 la tăișul unui cuțit.

Atunci îmi ridicai pălăria și-l salutai pe Lucian.

— Și fratele dumneavoastră poate să facă așa ceva?

— Fratele meu? Bietul Luis n-a pus niciodată mâna, nici pe pușcă, nici pe pistol. Tocmai de aceea mi-e frică să nu pățească ceva rău. Curajos cum este și pentru a apăra onoarea țării sale, ar prefera, în duel, mai bine să fie omorât.

Și Lucian băgă fazanul în buzunarul vestei sale.

— Așadar, la revedere pe mâine, dragul meu Orlandi!

— La revedere, domnule Lucian.

— Va să zică, ne-am înțeleș!... La zece!...

Și ne despărțirăm. Orlandi apucă pe unde veni, iar noi ne îndreptarăm către sat.

— Așadar pacea e făcută, îl întrebai eu pe Lucian.

— Da, însă nu fără greutate, deoarece familia Orlandi a pierdut în luptă cinci oameni, iar Colona numai patru. La urma urmelor, totuși familia Colona se obligă să dea familiei Orlandi o găină vie în mod public, ceea ce trebuie să dovedească că greșiseră ei. Numai asta îl determină pe Orlandi să se împace.

— Și mâine trebuie să aibă loc împăcarea?

— Mâine la ora zece. Și așa sunteți lipsiți de a vedea o vendetă. O vendetă! Nu-i lucru mare, o vendetă. Veți vedea o împăcare, asta e ceva mai rar ca o vendetă!

Nu putui decât să zâmbesc la aceste vorbe.

— Uitați-vă și dumneavoastră râdeți de noi, noi suntem oameni caraghioși.

— Nu, eu râd că dumneavoastră sunteți nemulțumiți de dumneavoastră înșivă, că ați reușit să faceți o faptă bună.

— Da? Ce să fac, am devenit arbitru și trebuia să-mi fac datoria; de altminteră...

Și ca să nu mai amărăsc mai departe pe călăuza mea cu astfel de întrebări, tăcurăm până acasă.

Capitolul X

La ușă ne aștepta Griffio.

El auzise împușcătura și înțeleșese totul. Îi trebui numai un semn și scoase fazanul din buzunarul lui Lucian.

Doamna de Franchi nu se culcase încă. Ea se retrăsese în odaia sa, însărcinându-l pe Griffio să-i spună domnului Lucian să treacă pe la dânsa înainte de a se culca, ceea ce se și făcu.

Eu mă suii în odaia mea. Mă dezbrăcai încetisor și începui să citesc ceva din *Orientalele* lui Victor Hugo, când auzii pași pe coridor și un moment după aceea cineva bătu la ușă.

Era Lucian.

— Iertați-mă că vă deranjez, îmi spuse el, dar m-am gândit că ați mai avea ceva de întregat și de aceea am venit să mă pun la dispoziția dumneavoastră.

— Deocamdată n-am nimic. Singurul lucru ce aș dori să vă întreb ar fi, de nu sunteți oare un vrăjitor?

Lucian râse cu hohot:

— Cum dracu să fiu eu vrăjitor?

— Apoi, dacă faceți atâtea minuni! Vorbiți despre lucruri așa de obscure pentru mine! Mi-ați arătat acele arme istorice; mi-ați arătat inscripțiile de pe dânsule; m-ați făcut să pricep cum, mulțumită fenomenului nașterii dumneavoastră, tot ce resimte fratele dumneavoastră o resimțiți și viceversa, însă nu m-ați lămurit acele cuvinte că: *dacă ar fi murit fratele dumneavoastră L-ați fi revăzut*.

— Da, e adevărat, am spus aceasta.

— Ei bine, dacă poate intra explicația acestor cuvinte pe urechi profane, v-aș ruga să mi le explicați și mie.

Fața lui Lucian devenise foarte gravă, așa că numai cu frică pronunțai aceste din urmă cuvinte.

Se făcu liniște între noi. Eu întrerupsei primul tăcerea:

— Să lăsăm asta la o parte, îi zisei eu, văd c-am fost prea indiscret.

— Nu, îmi răspunse el, numai că sunteți un om din lume și nu credeți așa lesne. De aceea mă tem să nu consideri ca o superstiție vechea tradiție ce există la noi de vreo 400 de ani.

— Fiți sigur, că în ceea ce privește raportul legendelor și al tradițiilor, nu se află pe această lume om care să creadă mai ușor decât mine, ba cred chiar și la lucruri imposibile.

— Credeți în apariții? Vreți să vă povestesc ce mi s-a întâmplat mie?

— Da, ascult cu bucurie.

— Tatăl meu a murit în 1807. Prin urmare nu aveam atunci decât opt ani și jumătate. Când doctorul declară că s-a sfârșit cu dânsul, eu am fost dus la o bătrână verișoară, vecină cu noi. Aceasta îmi făcu un pat lângă al său și mă culcai la ora obișnuită. Cu toată această nenorocire, eu adormisem tun. Deodată bate cineva de trei ori la ușa noastră; mă trezesc și mă duc să deschid.

— Unde te duci? întrebă verișoara.

Deșteptată și dânsa de acel zgomot, o cuprinsese spaima. Ea știa foarte bine că nimeni din stradă nu putea să bată la ușa odăii noastre, deoarece ușa ce dădea în stradă era închisă cu cheia.

— Mă duc să deschid, e tata, care a venit să-și ia adio de la mine, îi răspunsei eu fără întârziere.

Atunci ea se sculă și mă sui cu sila în pat, căci eu nu voiam să mă culc; plângeam și țipam:

— Tata e la ușă și vreau să-l văd înainte de a pleca pentru totdeauna.

— Și de atunci s-a repetat această apariție? întrebă Lucian.

— Nu, cu toate că aș fi vrut să se repete; dar se poate că Dumnezeu acordă copiilor nevinovați privilegiul pe care le refuză oamenilor mari corupți. Ei bine, îmi zise surâzând Lucian, în familia noastră am fost mai fericiți decât dumneavoastră

— Revedeți părinții morți?

Răzbunătorul

- Da, întotdeauna când un mare eveniment are să se întâmple sau s-a întâmplat deja.
- Și cărui fapt atribuiți acest privilegiu al familiei dumneavoastră?
- V-am spus că Savilia a murit lăsând doi fii.
- Da, mi-aduc aminte.

— Acești doi fii crescuseră iubindu-se din ce în ce mai mult. Jurară că nimic nu-i va despărți pe lume, nici chiar moartea și scriseră cu sângele lor pe o bucată de pergament pe care o schimbă între dânșii, un jurământ prin care se obligau reciproc, că cel ce ar muri primul, o să apară celuilalt mai întâi în ceasul morții și apoi în momentele supreme ale vieții sale.

Trei luni după aceea, unul dintre cei doi frați a fost omorât într-o bătălie, în momentul când celălalt îi pecetluia o scrisoare. Și când vru să pună limba pe ceara roșie care încă era caldă, auzi un suspin în dosul lui și, întorcându-se, văzu pe fratele său în picioare, cu mâna pe umărul lui, fără însă a-i simți greutatea. Atunci, printr-o mișcare îi întinse scrisoarea pe care i-o adresase; mortul apucă scrisoarea și dispăru.

Al doilea frate îl mai văzu pe fratele său defunct în ajunul agoniei sale.

Se înțelege, frații se îndatoriră nu numai între, dânșii, dar și în descendenții lor. Căci de atunci aparițiile s-au reînnoit.

— Și dumneavoastră ați avut vreo apariție?

— Nu. Dar tatălui meu i s-a vestit de bunicul nostru în ajunul morții sale, că va muri; tot așa presupun că nu vom fi lipsiți, nici eu și fratele meu, de acest privilegiu deosebit.

— Și acest privilegiu e îngăduit numai bărbatilor, în familia dumneavoastră?

— Da.

— E curios.

— Dar așa e.

Mă uitam la Lucian care-mi povestea cu o mare liniște toate aceste lucruri, crezute de obicei cu neputință.

La Paris l-aș fi considerat de mistificator, dar aici în fundul Corsicii, într-un sătuleț necunoscut, trebuie să-l consider ori ca nebun, ori ca pe o ființă privilegiată, mai fericită sau mai nefericită (nu știu care din două) decât ceilalți muritori.

— Și acum, îmi zise el după o lungă tăcere, știți deja toate câte voi să știți?

— Da, mulțumesc, îi răspunsei eu, sunt mișcat de încrederea ce ați avut-o față de mine.

La aceste cuvinte Lucian se sculă și plecă în odaia sa, după ce îmi urase noapte bună.

Deși eram obosit, cu greu putui să adorm.

Numai spre ziuă adormii de-a binelea și fui trezit de clopotele ce păreau a suna în urechile mele.

Și apăsai pe sonerie.

Îndată apărură Griffonii cu apă caldă pentru spălat.

La zece fără un sfert eram gata, îmbrăcat. Atunci veni la mine Lucian și-mi zise:

— Domnule, dacă vreți să vedeți spectacolul, este deja timpul să plecăm.

Luai pălăria și-l urma.

Capitolul xi

De sus, de pe o scară de opt trepte, prin care se ajungea la poarta casei, locuită de doamna de Franchi și fiul său, predominai întreaga piață.

Această piață era astăzi plină de lume, care se compunea numai din femei și copii mai mici de 12 ani. Nu zăream nici un bărbat.

Pe prima treaptă a bisericii se suise un om încins cu un cordon tricolor. Acesta era primarul.

Sub portic, un altul îmbrăcat în negru, stătea înaintea unei mese cu o hârtie scrisă în mână. Era notarul. Hârtia scrisă era, pesemne, actul împăcării.

Eu mă așezai la masă cu una din rudele lui Orlandi. În fața noastră erau rudele lui Colona. În dosul notarului se așeză Lucian ca arbitru.

În fund, în corul sau mai bine în presbiteriul bisericii, se vedeau preoții, gata să citească liturghia.

Ceasul sună ora 10.

În aceeași clipă un freamăt se auzi prin mulțime și ochii se ațintiră pe amândouă extremitățile străzii.

Îndată apărură, dinspre munte Orlandi și dinspre râu Colona. Fiecare era urmat de oamenii săi. Dar, după cum se învoiseră, nimeni nu purta arme.

Amândoi șefii arătau un contrast vădit.

Orlandi era înalt, subțire, oacheș și iute; Colona era mic, bondoc, cu barba și părul roșu, scurt și creț.

Amândoi purtau în mână câte o ramură de măslin, simbolul păcii.

Colona mai ținea în mână o găină albă vie, menită să înlocuiască găina ce acum zece ani iscase ceartă între dânșii.

Clopotele sunară.

Apoi se făcu tăcere adâncă.

Primarul luă cuvântul:

— Ei bine, Colona, zise el, nu știți că dumneavoastră Trebuie să vorbiți mai întâi?

Și Colona murmură ceva în dialect corsican.

Pesemne că-și exprima părerea de rău de a fi fost zece ani de zile în vendetă cu bunul său vecin, Orlandi și că-i oferă spre despăgubire, găina ce o ținea în mână.

Orlandi răspunse făgăduind de a nu-și reaminti de nimic, decât de împăcarea solemnă care avea să aibă loc.

Apoi iarăși tăcură.

Primarul îi îndemnă să-și dea mâna. Dar, printr-o mișcare instinctivă, amândoi își puseră mâinile la spate. Primarul se dădu atunci jos de pe scară, luă mâna lui Colona și a lui Orlandi și în fine reuși să le pună una într-alta.

Atunci notarul se sculă și citi cu glas tare actul împăcării.

Primarul luă condeiul și iscăli el mai întâi actul, apoi îl trecu lui Orlandi, acesta lui Lucian și Lucian lui Colona, care-și făcu și el crucea, apăsând cu degetul peste ea.

În același timp răsunară în biserică cântece de mulțumire, întocmai ca un Te-Deum după o înfrângere victorioasă.

Apoi eroii zilei intrară în biserică și se așezară pe băncile desemnate lor.

Observai că din acest moment, Lucian era cu totul liniștit; totul se sfârșise, împăcarea se făcuse, nu numai înaintea oamenilor, ci și înaintea lui Dumnezeu.

După liturghie, atât Orlandi, cât și Colona ieșiră cu același ceremonial. La ușă, în urma invitației primarului, își dădură iarăși mâinile.

Apoi fiecare o apucă spre locuința sa.

Noi ne întoarserăm la doamna de Franchi. Ne aștepta cu masa.

Chiar în dimineața aceea împărtășii lui Lucian hotărârea de a pleca după prânz; trebuia să mă întorc la Paris spre a asista la o repetiție a piesei: "O căsătorie sub Ludovic XV" și, cu toate rugămintțile doamnei de Franchi și a fiului său de a mai sta, rămăsei la prima mea hotărâre.

Lucian îmi ceru atunci voie să se folosească de plecarea mea, ca să duc fratelui său o scrisoare.

Cerui să mai văd încă odată odaia lui Lucian, el însuși mă însoți până acolo, arătându-mi-o în cele mai mici amănunte.

Răzbunătorul

— Știți, domnul meu, dacă vă place vreun lucru din toate acestea, îmi zise el, puteți să-l luați în amintire, chiar de acum.

Alesei dintr-un colț întunecos un pumnal ce nu mi se părea de mare valoare, iar eu, din parte-mi, îi dădui lui Lucian brâul meu de vânătoare.

Atunci apărură la ușă Griffo și-mi spuse că mă așteaptă calul, gata de drum. Lui Griffo îi pusese la o parte un alt cadou, nu mai puțin frumos, anume un fel de cuțit de vânătoare, care avea pe amândouă părțile tăișului câte un revolveraș, a căror baterii erau ascunse în mâner. Nu văzui față mai mulțumită decât fața acestui bun Griffo, când îi întinsei cadoul meu.

Doamna de Franchi mă aștepta jos, la scară. Îmi ură drum bun, în același loc unde mă primise pentru prima oară cu atâta bunăvoință. Îi sărutai mâna și simțeam un mare respect pentru această femeie așa de simplă și așa de demnă în același timp.

Lucian mă însoți până la ușă.

— Dacă ar fi altă zi, îmi spuse el, v-aș conduce până dincolo de munți, dar astăzi nu îndrăznesc să părăsesc Sullacaro, de teamă ca unul dintre noii împăcați să nu facă vreo prostie.

— Asta e foarte bine, îi răspunsei eu; în ceea ce mă privește, zău, mă felicit de a fi văzut o ceremonie atât de nouă în Corsica!

— Da, da, felicitați-vă, căci ați văzut un lucru ce desigur ar fi deșteptat și pe strămoșii noștri din morminte: ei s-ar fi rușinat de așa ceva.

— Pricep. Vreți să ziceți că și în aceste împrejurări cuvântul lor era prea sacru că să aibă trebuință de un notar ca să-i împace.

— Nu, strămoșii noștrii, mă asigură Lucian, nu s-ar fi împăcat niciodată.

— Nu mă însărcinați să-l sărut pe domnul Luis, din partea dumneavoastră?

— Ba da, numai să nu vă deranjeze sărutatul.

— Nicidecum; atunci, să ne sărutăm, nu pot să dau altuia ceea ce n-am primit eu.

Și ne săutarăm.

— Și o să ne mai revedem? îl întrebai eu.

— Da, dacă mai veniți prin Corsica.

— Și dacă veniți dumneavoastră la Paris?

— Nu mă voi duce niciodată, răspunse Lucian. Fiți sigur, că dacă vreo întâmplare neprevăzută mă va duce pe continent, vă voi vizita cel dintâi.

— Foarte bine.

Toate erau liniștite în sat. Mă uitam împrejur să văd de nu cumva nu-mi iese înaintea Orlandi, căruia spun drept, îi făcusem un bine și nu îmi mulțumise încă. Mă gândeam că m-a uitat; îi iertam bucuros mica lui nepolitețe, când deodată zării un om în mijlocul drumului. El era.

— Domnule, îmi zise el când ajunse aproape, nu vreau să părăsiți Sullacaro fără să vă mulțumesc de onoarea ce mi-ați făcut-o, servindu-mi mie, biet țăran ce sunt, de martor. Acolo, în mulțime, n-aveam nici inima la loc, nici limbă slobodă și de aceea m-am hotărât să vă aștept aici... Uf! Ce bine e la aer liber...

Când m-am întors acasă, credeam că tavanul cade peste mine.

— Și acum, ce aveți de gând să faceți?

— Mă plimb mereu cu pușca pe spate, vânez.

— Atunci, dragul meu Orlandi, vă doresc mult vânat. Dar amintiți-vă că n-aveți voie să trageți decât numai în animale: porci sălbatici, fazani, etc. Etc. Și nu în Colona sau unul din familia lui.

— Ah! Excelență, îmi răspunse banditul cu o expresie a fizionomiei atât de amărâtă, găina pe care mi-a dat-o era numai oase!

Și spunând acestea, dispărură în tufiș. Și eu îmi urmai calea.

Seara ajunsei la Albiteccia. Ziua următoare eram la Ajaccio.

Opt zile după aceea intram în Paris.

Îndată ce am sosit, m-am dus drept la locuința lui Luis de Franchi. Ieșise în oraș.

Lăsați cartea de vizită pe care îi spuneam că am căpătat o scrisoare pentru dânsul de la Lucian, fratele său. Îl întrebam la ce oră pot să-l găesc acasă spre a-i înmâna scrisoarea.

Ziua următoare, pe când mă îmbrăcam, servitorul îmi anunța vizita domnului de Franchi.

Când intrai în salon, rămăsei împietrit de asemănarea lui cu Lucian.

— Domnule, îmi zise el, nu puteam să cred buneii mele soarte citind biletul de ieri. Abia am putut aștepta dimineața, ca să pot veni la dumneavoastră. Să vă mulțumesc și să capăt știri de acasă.

— Iertați, domnul meu, că nu vă răspund la aceste complimente, dar dați-mi voie să vă întreb cu cine am onoarea de a vorbi, cu domnul Luis, sau cu domnul Lucian de Franchi?

— Da, semănăm foarte mult unul cu altul. Acum ne deosebim după hainele noastre. El a rămas corsican, eu m-am făcut parizian.

— Da, dar la plecarea mea de acolo era îmbrăcat și ei ca parizian.

Și scoțând scrisoarea din buzunar:

— Văd, domnul meu, că așteptați cu nerăbdare știri de la familia dumneavoastră. Această scrisoare aș fi lăsat-o ieri servitorului dumneavoastră, dacă n-aș fi făgăduit doamnei de Franchi de a v-o da personal.

— Și toți erau sănătoși când ați plecat?

— Da, numai erau ceva neliniștiți.

— Neliniștiți din cauza mea?

— Chiar așa. Citiți scrisoarea, poate aflați mai mult.

— Îmi dați voie?

— Cu mare plăcere!

Domnul Luis desfăcu scrisoarea și după ce o citi zisei:

— Ei bine, căpătați vești bune, nu-i așa? Poate că am făcut rău că v-am vorbit despre neliniștea lor.

— Nu, îmi răspunse el mâhnit, eu n-am fost bolnav, dar am fost foarte necăjit. Mă gândeam deseori că liniștea mea îl neliniștește și pe Lucian, ceea ce mă amăra și mai mult.

— Așadar și dumneavoastră Sunteți convins că neliniștea fratelui dumneavoastră Depindea de suferințele ce le aveați aici?

— Negreșit.

— Atunci, reluai eu, fiindcă răspunsul afirmativ pe care mi-l dați în acest moment mă face încă odată atât de curios de cum eram până acum, dați-mi voie să vă întreb dacă suferințele de care vorbeați adineauri au trecut și dacă sunteți acum cu totul liniștit, mângâiat.

— Ah, doamne! Știți prea bine, domnul meu, că și suferințele cele mai vii se alină cu timpul. Și dacă vreun accident îmi redeschide rana inimii, atunci ea va sângera o bucată de vreme și apoi se va cicatriza.

Dar, vă rog să mă scuzați; e ora 12 fără câteva minute; trebuie să mă duc la minister să anunț că fratele meu și-a îndeplinit făgăduiala.

— Da, da, mergeți, nu vă opresc.

— Sărmanul Lucian! Știam foarte bine că nu i-ar conveni, dar eram convins că o va face.

— Și merită o vie mulțumire. Am observat că această sfortare l-a costat foarte mult.

— Vom vorbi de toate acestea mai târziu. Să-mi spuneți numai când vă pot găsi acasă...

— E greu de spus. Zilele acestea, imediat după sosirea mea, voi fi ceva vagabond. Mai bine să-mi spuneți dumneavoastră când vă pot găsi.

— Ascultați, îmi răspunse el, mâine e carnavalul, nu-i așa?

— Mâine?

— Da.

— Ei, și?

— Vă duceți la balul Operei?

Răzbunătorul

— Nu știu sigur. Mă duc numai dacă vrei să ne întâlnim acolo; de altminterea n-am ce căuta.

— Eu sunt silit să mă duc.

— Da, văd că ați avut dreptate când mi-ați spus că timpul alină durerile cele mai vii...
Hm, hm!

— Vă înșelați, căci nu mă duc să petrec, ci poate ca să mă întristez.

— De este așa, nu mai mergeți.

— Lumea face ce poate! Nici eu nu m-aș duce, dar sunt împins de fatalitate și mă voi duce, deși nu bucuros.

— Fie! Așadar mâine la Operă.

— Bine.

— La ce oră?

— La 12 și jumătate dacă vă convine.

— Și unde?

— În vestibul. La unu am o întâlnire.

— Ne-am înțeles!

Ne dădurăm mâna și el ieși repede.

Și a doua zi, la 12 și jumătate eram la Operă.

Luis lăsă să fie așteptat câțva timp; el urmărise în coridoare o mască pe care crezu că o recunoaște, dar masca se pierduse în mulțime și nu mai putu să o ajungă.

Vroiam să vorbesc despre Corsica, dar Luis era prea distras ca să poată urma un subiect atât de grav de conversație; ochii lui erau mereu ațintiți pe ceasornic și deodată mă părăsi strigând:

Ah, iată buchetul meu de violete.

Și se repezi prin mulțime la o femeie care, într-adevăr, ținea în mână un enorm buchet de violete. Și, deoarece spre fericirea plimbătorilor, se aflau în foaier buchete de tot felul și eu însumi fusei întâmpinat de un buchet de camelii care mă felicită că m-am întors sănătos în Paris.

Buchetului de camelii îi urmă un buchet de trandafiri. Celui de trandafiri unul de heliotrop.

În fine, eram la al cincilea buchet când îl întâlnii pe D...

— Ah, tu ești? îmi zise el, fii bine venit, căci vii la timp potrivit; astă-seară cinăm la mine acasă, împreună cu cutare și cutare (îmi spuse câteva nume de-ale prietenilor noștri comuni) și te așteptăm și pe tine!

— Mulțumesc de o mie de ori, dragă, îi răspunsei eu, dar cu toate că aș vrea să primesc invitația ta, nu pot veni, mai ales că sunt cu cineva.

— Se înțelege de la sine că fiecare poate aduce cu sine pe prietena sa.

— Ei bine, dar eu sunt cu un prieten.

— Atunci, nu face nimic, știi că: "Les amis de nos amis... "

— Dar, nu-l cunoști pe prietenul ăsta.

— Lasă, că facem noi cunoștință.

— Bine, să-i propun lucrul.

— Da și dacă refuză, adu-l cu sila.

— Îți făgăduiesc că am să fac tot posibilul. Și la cât mâncați?

— La trei, dar stăm până la șase; ai destul timp.

— Bine.

Un buchet de myosotis care poate auzise aceste din urmă cuvinte, luă brațul lui D... și se îndepărtă cu dânsul.

Câteva minute după aceea, îl întâlnii pe Luis care părăsise buchetul său de violete.

Și, fiindcă dominoul meu era cam prostuț, îl trimisei să-l întrețină pe un prieten al meu și luai brațul lui Luis.

Făcurăm două-trei tururi în tăcere; eu destul de indiferent, căci nu așteptam pe nimeni; el mereu la pândă, examinând fiecare domino care trecea pe dinaintea ochilor noștri.

— Iată, îi zisei, știți ce să faceți?

El tresări ca un om pe care-l trezești din gândurile sale.

— Eu?... Nu!... Ce ați spus? Pardon...

— Vreau să vă propun o distracție, de care îmi pareți a avea trebuință.

— Ce fel de distracție?

— Veniți cu mine la masă la un prieten?

— Nicidecum... Aș fi prea posomorât.

— Ah! De unde. Se vor spune glume și vă veți însenina.

— De altminterea, nu sunt poftit.

— Ba da...

— E foarte frumos din partea prietenului dumneavoastră. Dar, zău, nu mă simt vrednic...

În acest moment ne încrucișarăm cu D... Era foarte ocupat cu buchetul său de myosotis. Totuși, mă zări.

— Ei, îmi zise el, v-ați învoit?... La trei?

— Nu ne-am învoit, scumpe prietene; nu ne putem înțelege...

— Atunci, du-te la dracu! Și plecă.

— Cine e domnul ăsta? Mă întrebă Luis.

— ăsta-i domnul D..., un prieten de-al nostru, băiat foarte înțelept, deși e numai girant la unul din cele mai mari ziare de aici.

— Domnul D...! strigă Luis, domnul D...! Îl cunoașteți?

— Fără îndoială, îl cunosc de vreo 2-3 ani și suntem foarte buni prieteni.

— La dânsul trebuia să cinăm?

— Tocmai.

— Și la dânsul voiați să mă duceți?

— Da.

— În acest caz primesc, dar e altceva, primesc cu foarte mare bucurie.

— Bravo! Tot n-am muncit degeaba.

— Poate n-ar trebui să merg, zâmbi Luis mâhnit, dar v-aduceți aminte ce vă spuneam alaltăieri? Noi nu mergem unde ar trebui să mergem, ci mergem unde ne împinge soarta; dovadă că n-ar fi trebuit să vin aici.

Și iarăși ne încrucișarăm cu D...

— Amice, îi zisei, mi-am schimbat părerea.

— Vii?

— Negreșit.

— Bravo, trebuie să te fac atent asupra unui lucru.

— Ce fel?

— Anume: toți cei care cinează azi cu noi trebuie să mai vină și poimâine.

— După ce lege?

— În virtutea unui rămășag cu Chateau-Renaud.

Simții că brațul lui Luis tremura. Mă întorsei, el se îngălbenise; de altminterea fața lui rămăsese nemișcată.

— Și ce rămășag e ăsta? întrebai pe D...

— Ar fi prea lung să ți-i povestesc aici. E vorba de o persoană pe care am compromite-o, vorbind despre asta.

— Fie! Așadar la trei!

— Da, la trei!

Iarăși ne despărțirăm. Trecând pe dinaintea ceasului, aruncaii ochii pe cadran. Era 2 și 35.

— Îl cunoașteți pe domnul de Chateau-Renaud? Mă întrebă Luis cu o voce a cărei emoție în zadar încerca să o disimuleze.

Răzbunătorul

- Numai din vedere; l-am văzut de câteva ori prin saloane.
- Atunci, este un amic al dumneavoastră?
- Nici n-am vorbit cu dânsul.
- Ah! Cu atât mai bine, zise Luis.
- Pentru ce?
- Numai așa.
- Dar dumneavoastră. Îl cunoașteți?
- Îl cunosc indirect.

Cu toată ușurința răspunsului său, mi-a fost ușor să percep că între de Franchi și de Chateau-Renaud trebuia să existe o relație misterioasă a cărei pricină este femeia. Un sentiment îmi șopti atunci că ar fi mai bine să ne ducem fiecare acasă.

- Domnule de Franchi, vreți să ascultați de sfatul meu?
 - În ce privință? Explicați-vă.
 - Să nu mai mergem la D...
 - De ce nu? N-a spus că ne așteaptă? Sau, mai bine, nu i-ați spus că aduceți pe cineva cu dumneavoastră?
 - Nu-i pentru aceasta.
 - Atunci, pentru ce?
 - Pentru că eu cred că ar fi mai bine să nu mai mergem...
 - Totuși, trebuie să aveți o cauză că să vă schimbați așa degrabă părerea. Adineauri insistați să mă luați cu sila și acum...
 - L-am întâlnit pe domnul de Chateau-Renaud.
 - Cu atât mai bine. Se zice că e foarte amabil și aș fi încântat să-l cunosc mai de aproape.
 - Ei bine, fie! Dacă vreți, să mergem. Coborâram să ne luăm paltoanele.
- Domnul D... ședea ca la doi pași de Operă. Era timp frumos și mă gândeam că aerul liber îl va mai liniști pe tovarășul meu. Îi propusei să mergem pe jos.
- El primi.

Capitolul XIII

În salon, găsirăm mai mulți prieteni, vizitatori obișnuiți ai foaierei de la Operă.

Prezentai pe de Franchi și unora și altora.

Zece minute după aceea intră și D..., aducând cu sine buchetul de myosotis, care se demască cu un abandon și o ușurință care indică mai întâi pe femeia frumoasă și apoi pe femeia care era obișnuită cu astfel de apucături.

Prezentai pe de Franchi și lui D...

- Acum, zise de B..., dacă toate prezentările s-au făcut, vă poftesc la masă.
 - Prezentările s-au făcut, dar n-au venit încă toți musafirii, răspuse D...
 - Și cine mai lipsește?
 - N-a venit încă domnul de Chateau-Renaud.
 - Da, adevărat! Nu s-a luat el la rămășag cu cineva? întrebă V...
 - Da, un rămășag pentru o cină de 12 persoane, că ne va aduce o doamnă.
 - Și cine este, întrebă buchetul de myosotis, această doamnă pe a cărei socoteală se fac astfel de rămășaguri?
- Mă uitai la de Franchi. Era calm în aparență, dar palid ca moartea.
- Zău, răspuse D... ar fi greu să vă numesc această mască, mai ales, probabil, că nu o cunoașteți. Este doamna...
- Luis puse mâna pe brațul lui D...

— Domnule, îi zise el, în favoarea noii noastre cunoștințe faceți-mi o plăcere.

— Anume?

— Să nu numiți persoana care trebuie să vină cu domnul de Chateau-Renaud: știți că e măritată.

— Da, dar al cărei bărbat e la Smirna, în India, în Mexico, nu știu unde. Și când bărbatul e așa de departe, este ca și când nu ar exista.

— Bărbatul ei se întoarce peste câteva zile. Îl cunosc, e un om foarte galant și așa vrea, dacă e cu puțință, să-l cruț să nu afle că soția sa a săvârșit o asemenea inconsecință.

— Atunci, domnul meu, scuzați-mă, spuse D..., nu știam că o cunoașteți pe această doamnă; eu mă îndoiam de căsătoria ei; dar fiindcă o cunoașteți, cunoașteți și pe bărbatul ei... să întrebuițăm cea mai mare discreție. Domnilor și d-nelor, de vine domnul Chateau-Renaud ori ba, de vine însoțit de cineva ori singur, de pierde ori nu rămășagul său, vă rog să țineți în secret această aventură.

Toți făgăduiră în unanimitate că nu vor trăda secretul.

— Mulțumesc, domnule, zise de Franchi lui D... dându-i mâna, vă asigur că ați săvârșit acum o faptă demnă de un om galant.

Trecurăm în sala de mese și fiecare se așeză la locul său. Două locuri mai rămăseseră goale: locul domnului de Chateau-Renaud și al însoțitoarei lui. Servitorul vru să le scoată tacâmurile.

— Așteaptă, zise stăpânul casei, până la orele 4. Dacă nu vin până la 4, atunci să le scoți. Orele 4 odată sunate, pariul e pierdut.

Nu luam ochii de pe Franchi, observam cum se uita la ceasornic, care arăta 3 și 40.

— Mie nu-mi pasă, zise rizând D... e treaba lui Renaud; eu am potrivit ceasul după al său, ca să nu se plângă fiindcă a fost surprins.

— Ah, domnilor! zise buchetul de myosotis, pentru Dumnezeu, dacă nu e voie de vorbit despre Chateau-Renaud și despre însoțitoarea lui, atunci nici să nu mai vorbim de dâșii; căci cădem în simboluri, alegorii, în enigme, ceea ce e foarte neplăcut.

— Aveți dreptate, Est..., răspunse V..., sunt atâtea alte femei despre care putem să vorbim și care aud foarte bucuros vorbindu-se de ele.

— În sănătatea acestor femei! strigă D...

Și începură să umple paharele cu șampanie. Băgai de seamă că Luis abia atingea cu buzele paharul său.

— Beți, beți, îi zisei eu, nu vedeți că nu va veni?

— E abia patru fără un sfert, răspunse el. La 4 fără cinci minute îl privii din nou și:

— Noroc, îi zisei.

Luis luă paharul și îl duse surâzând la buze.

Abia băuse jumătate, când se auzi un sunet de clopoțel.

— El e, îmi zise Luis.

— Da, dar fără dânsa, îi răspunsei eu.

— O să vedem.

Toată lumea era atentă și o tăcere din cele mai adânci urmase zgomotoasei conversații de adineauri.

Atunci se auziră voci în anticameră.

D... se sculă să deschidă ușa.

— Am recunoscut vocea ei, îmi zise Luis, strângându-mi mâna cu putere.

— Haide, haide, curaj, fiți bărbat îi răspunsei.

— Dar vă rog, doamnă, zicea D... în anticameră, vă asigur că suntem numai între amici.

— Intră, draga mea Emilia, zise domnul de Chateau-Renaud; nu te demasca, dacă vrei.

— Mizerabilul! murmură Luis de Franchi.

În aceeași clipă o femeie intră mai mult târâta decât condusă de D... și de Chateau-Renaud.

— Patru fără trei minute, zise încet Chateau-Renaud domnului D...

— Foarte bine, ai câștigat.

Răzbunătorul

— Încă nu, domnule, zise tânăra femeie îndreptându-se către Renaud și ridicându-se în toată înălțimea ei; înțeleg acum insistența dumneavoastră. Ați pariat că mă aduceți aici să cinez, nu-i așa?

Dar Renaud tăcu.

— Fiindcă omul acesta nu răspunde, îi zise ea, răspundeți dumneavoastră, nu-i așa că domnul Renaud pariase că mă aduce aici?

— Nu pot să vă ascund, doamna mea, că domnul de Chateau-Renaud mi-a dat această speranță.

— Ei bine, domnul de Chateau-Renaud a pierdut, căci eu nu știam unde mă conduce, credeam că mă duce la una din prietenele mele și, deoarece n-am venit de bunăvoie, domnul Chateau-Renaud trebuie, mi se pare, să fie lipsit de beneficiul rămășagului său.

— Dar acum, că ești aici, dragă Emilia, rămâi cu noi, spuse domnul Chateau-Renaud; o să stai, da? Uite, suntem o societate aleasă, bărbați cumsecade, femei vesele.

— Da, acum că sunt aici, voi mulțumi domnului, care mi se pare a fi stăpânul casei, de bună primire ce mi-a făcut-o, însă din nefericire nu pot răspunde grațioasei sale invitații, vreau să-l rog pe domnul Luis de Franchi să binevoiască a-mi acorda brațul și a mă conduce acasă.

Luis de Franchi făcu numai o săritură și se află între domnul Chateau-Renaud și dânsa.

— Ah! Nu, doamnă, zise Renaud cu dinții strânși de mânie, eu v-am adus aici și prin urmare, e datoria mea de a vă reconduce.

— Domnilor, zise necunoscută, sunteți aici cinci bărbați și mă încredințez onoarei dumneavoastră. Veți împiedica, sper, că nu cumva domnul de Chateau-Renaud să comită vreo violență.

— Bine, doamnă, zise iarăși Renaud, sunteți liberă; știu eu cui să-i cer satisfacție.

— Dacă eu sunt acela, răspunse Luis de Franchi cu un aer foarte mândru, mă găsiți mâine toată ziua în strada Helder No. 7.

— Foarte bine, domnule. Poate însă nu voi avea personal onoarea de a mă prezenta la dumneavoastră, dar sper că în locul meu veți binevoi a primi pe doi din prietenii mei.

— Bine!

Și amândoi ieșiră în mijlocul unei adânci tăceri.

— Ei bine, domnilor, zise Chateau-Renaud când ușa se închise după ei, am pierdut. Asta-i tot. Poimâine seară toți câți suntem aici ne întâlnim iarăși la "Frații Provinciali".

Și se așeză la masă.

Totuși, cu toate că domnul Renaud căută să reanime prin glumele sale conversația întreruptă, restul cinei fu destul de tăcut.

Capitolul XIV

Ziua următoare, mă aflu la 10 dimineața la ușa domnului de Franchi.

Cum urcam pe scară, întâlnii pe doi tineri care coborau; unul era un om de lume; celălalt, decorat cu Legiunea de onoare, părea, deși îmbrăcat civil, a fi un militar.

Servitorul veni să-mi deschidă. Stăpânul său se afla la birou.

Era la o masă și scria.

— Tocmai bine, zise el mototolind un bilet început, acest bilet era pentru dumneavoastră.

N-ați întâlnit doi domni pe scară? Continuă Luis prezentându-mi un fotoliu.

— Ba da. Unul era decorat.

— Da.

— Mi-am închipuit că veneau de la dumneavoastră. Au venit din partea domnului de Chateau-Renaud?

— Sunt martorii lui.

— Ce dracu, a luat lucrul în serios?

— Nu putea să facă altfel, răspuse Luis. M-au rugat să le trimit doi din prietenii mei spre a se înțelege cu dâșii; atunci, m-am gândit la dumneavoastră.

— Sunt încântat că v-ați adus aminte de mine, dar nu pot să mă duc singur la dâșii.

— O să rog și pe un alt prieten, pe baronul Giordano Martelli, să vină la masă. Vom mânca împreună și la 13 veți avea bunătatea de a trece pe la acești domni, care mi-au promis că vor fi acasă până la 3. Iată numele și adresele lor.

Luis îmi dădu două cărți de vizită. Unul se numea baronul Rene de Chateau-Grand, celălalt domnul Adrian de Boissy. Cel dintâi stătea în str. Păcii No. 12. Al doilea, precum îmi închipuiam, făcea parte din armată, era locotenent de vânători africani și locuia în strada Lille No. 20.

— Dar, ar trebui să știm pentru ce vă bateți, zisei eu. Nu putem lăsa oamenii să se omoare fără a ști măcar cauza luptei.

— Atunci, vă voi spune pe scurt istoria acestei neînțelegeri:

Sosind la Paris, unul dintre amicii mei, un căpitan de fregată, mă prezentă soției sale. Era foarte frumoasă, tânăra; ea se întipări așa de tare în inima mea, că, de teamă că nu cumva să mă amorez de ea, abia mă mai duceam pe la dâșii.

Prietenul meu se plângea de indiferența mea și atunci îi spusei sincer adevărul. El zâmbi, îmi întinse mâna și mă invită la masă.

— "Dragă Luis, îmi zise la desert, plec peste trei săptămâni în Mexico; poate o să stau trei săptămâni, poate șase luni, poate și mai mult. Noi, marinarii, cunoaștem câteodată ora plecării, însă niciodată ora întoarcerii. Îți recomand pe Emilia în lipsa mea. Emilio, te rog să-l socotești pe Luis de Franchi ca fratele tău. "

Rămăsei împietrit. Nu știam ce să răspund și, desigur, păream foarte prost viitoarei mele surori. Trei săptămâni după aceea, prietenul meu plecă într-adevăr.

Emilia stătea cu mama sa. De când mi-o recomandase bărbatul ei, ea devenise pentru mine o ființă sacră și, cu toate că o iubeam mai mult decât s-ar cuveni unui frate, nu o priveam decât ca pe o soră.

Trecuseră șase luni.

Emilia tot la mama sa era; la plecare soțul ei îi recomandase să continue a primi musafiri. Prietenul meu nu se temea de nimic mai mult ca de reputația unui bărbat gelos: el o adora pe Emilia și avea încredere în dânsa.

Acum vreo trei luni se prezentă și domnul de Chateau-Renaud.

Credeți în presimțiri, nu-i așa? Ei bine, când l-am văzut am tresărit.

Și pentru ce? Nici eu nu puteam să-mi dau seama. Mi se părea că Emilia îl primise cu o cochetărie neobișnuită. Poate că mă înșelam, dar vă spun drept, în fundul inimii mele nu încetasem de a o iubi pe Emilia și eram gelos. Fiecare vineri era pentru mine un chin; atunci venea în vizită Renaud.

Domnul de Chateau-Renaud e cu adevărat un om galant, un leu, dar mi se părea că Emilia îl înălța mai presus decât merita.

În curând băgai de seamă că eu nu eram singurul care observă această preferință a Emiliei pentru domnul Renaud; și Giordano observase.

De atunci câștigasem un partizan și mă hotărâi să-i vorbesc, la rândul meu și Emiliei despre asta.

Dar, spre marea mea mirare, Emilia râse de observațiile mele, zicând că eram nebun. Mă încăpățânai.

Emilia îmi răspuse că n-are să mă asculte pe mine într-o astfel de afacere și că un amoret e totdeauna un judecător interesat.

— Așa? Se vede că bărbatul ei îi destăinuise totul.

Răzbunătorul

— De atunci, rolul meu de amant nenorocit și gelos devenea din ce în ce mai ridicol și aproape odios. Nu mă mai duceam la Emilia. Nici nu mai știam ce face.

Într-o zi mi-am pus în gând să-i scriu. O rugam, în numele onoarei ei compromise, în numele bărbatului său absent și plin de încredere față de dânsa, să bage de seamă ce face. Ea nu-mi răspunse.

Câtva timp după aceea, auzii vorbindu-se în gura mare că Emilia era metresa lui Chateau-Renaud.

Ceea ce am suferit atunci e de nedescris.

Fratele meu o fi simțit reacția durerii mele.

De atunci trecură vreo 12 zile și între acestea ați sosit și dumneavoastră.

Tocmai în ziua când ați venit la mine, primii o scrisoare anonimă, în care mi se dădea întâlnire la balul Operei spre a mi se da amănunte asupra unei prietene a mea.

Această prietenă era Emilia.

Trebuia s-o recunosc pe autoarea scrisorii prin buchetul său de violete.

Vă spun drept, ar fi trebuit să nu mă duc la acel bal, dar eram împins de fatalitate.

Și m-am dus. L-am găsit pe dominoul meu la ora și la locul indicat. Ea îmi afirmă din nou ceea ce auzisem, că Renaud era amantul Emiliei și, fiindcă mă îndoiam, sau mai bine zis vroiam să mă îndoiesc de asta, ea îmi povesti că Renaud pariase că o va aduce pe Emilia să cineze la domnul D...

Soarta a făcut ca să-l cunoașteți pe domnul D..., să fiți invitat la dânsul, să puteți duce pe un prieten; să-mi propuneți a veni și eu și să primesc.

Urmarea o știți.

Acum, ce altceva pot face decât să aștept și să primesc propunerile făcute?

— Vă expuneți capriciului adversarului dumneavoastră

— Nu face nimic, Dumnezeu se va îngriji de mine.

Capitolul xv

În acest moment servitorul anunță pe baronul Giordano Martelli.

Și el era, ca și Luis de Franchi, un tânăr corsican din provincia Sartenei. Servea în regimentul 11, unde ajunsese căpitan la 23 ani. Se înțelege că era îmbrăcat civil.

— Ei bine, zise el după ce mă salută, lucrul a ajuns, totuși, unde trebuia să ajungă și, după cele ce-mi scrii tu, vei avea, după toată probabilitatea, vizita martorilor domnului Renaud peste zi.

— I-am primit, zise Luis.

Trecurăm în sala de mâncare și nu mai vorbirăm de lucrul care ne întrunise.

Abia acum mă întrebă Luis cum am petrecut în Corsica și îi povestii totul în amănunte.

În acest moment, când mintea tânărului de Franchi era ocupată de gândul că o să se bată cu Renaud, sentimentele de patrie și familie îl impresonau mai mult.

De zece ori repetai ce spusese mama și fratele lui. Era mai ales mișcat la auzul obiceiurilor adevărat corsicane ale lui Lucian și a grijii pe care o întrebuițase ca să împace pe Orlandi cu Colona.

Sună 12.

— Nu vă gonesc, domnilor, zise atunci Luis, dar cred că e timpul să vă duceți la acei domni; întârziind mai mult, ar crede că am dat lucrului prea puțină importanță.

— Acum, zisei lui de Franchi, trebuie să știm ce armă doriți: pistolul ori sabia?

— Mie mi-e totuna, v-am spus-o deja, că nu mă pricep nici la una nici la alta. De altminterea, lăsați să aleagă domnul de Chateau-Renaud. Poate că se simte el ofensat.

— Cine este ofensatul, se mai poate discuta. D-vs. N-ați făcut altceva decât c-ați dat brațul ce vi se cerea.

— Ascultați, îmi zise Luis, orice discuție, după părerea mea, ar avea aerul că vrem să ne împăcăm.

— Asta e ușor de spus, dragul meu; vă periclitați viața și ne lăsați nouă, față de familia dumneavoastră, responsabilitatea celor ce se vor întâmpla.

— Oh, cât despre aceasta puteți să fiți liniștiți; eu cunosc foarte bine pe mama mea și pe fratele meu. Ei vor întreba: "Luis s-a purtat ca un om galant?" și după ce veți fi răspuns: "Da", ei vor zice: "Foarte bine".

Ei bine, dacă vi se propune pistolul, primiți-l.

— Asta e și părerea mea, zise baronul.

— Fie și pistolul, replicai eu, dacă sunteți de această părere, dar pistolul e o armă ciudată.

— Am timp să mă deprind până mâine?

— Nu. Dar luând o bună lecție de tir, poate ați reuși să vă apărați.

Luis zâmbi.

— Credeți-mă, ceea ce mi se va s-a întâmpla mâine dimineață a fost scris de mult acolo sus și orice am putea face, dumneavoastră. Și eu, nu putem schimba nimic.

Atunci, noi îi strânserăm mâna și plecarăm.

Mai întâi vizitarăm, naturalmente, pe acel Grand, care, după cum am mai spus, locuia în str. Păcii No. 12.

Ușa era închisă pentru ori și cine altul care nu s-ar prezenta din partea lui de Franchi.

Noi furăm introduși fără zăbavă. El vru să ne scutească de oboseală de a ne duce și pe la domnul de Boissy, spunându-ne că se învoiseră ca cel dintâi la care am fi făcut vizita, să trimită după celălalt.

Domnul de Chateau-Grand trimise așadar pe lacheul său să-l înștiințeze pe domnul Adrian de Boissy că îl așteptăm aici.

Domnul de Boissy sosi după 10 minute.

Acești domni nici nu-și însușiră dreptul de a alege arma; spada sau pistolul era totuna pentru domnul de Chateau-Renaud: lăsară pe domnul de Franchi să aleagă, sau, să aleagă soarta. Aruncară un ludovic în aer, fața pentru spadă, iar coroana pentru pistol. Ludovicul căzu cu coroana la pământ.

Se decise că lupta să aibă loc mâine dimineață la orele 9, în pădurea Vincennes; că adversarii se vor așeza la o distanță de 20 de pași: să se bată de trei ori din palme și, la a treia oară să se tragă focurile.

Ne întoarserăm la de Franchi să-i împărtășim răspunsul.

La ora 8 seară eram la domnul de Franchi spre a-l întreba de nu are vreo recomandare să-mi facă dar el mă rugă să aștept până în ziua următoare.

— Noaptea te sfătuiește, zise el.

Ziua următoare, așadar, în loc de a mă duce să-l iau la opt, oră tocmai potrivită ca să ajungem la 9 la fața locului, mă dusei pe la 7 și jumătate.

Îl găsii pe Luis în cabinetul său scriind.

La zgomotul pe care îl făcui intrând, el se întoarse.

Era foarte palid.

— Iertați-mă, îmi zise el, isprăvesc să scriu mamei. Ședeți, luați un ziar.

Luai un ziar și mă așezam jos uitându-mă cu mirare la contrastul ce-l făcea acea paloare a tânărului cu vocea-i dulce, gravă și dezmiertătoare.

Încercai să citesc, dar nu putui.

După cinci minute Luis isprăvisc cu scrisul.

Și sunând, îndată apăru servitorul.

— Iosef, nu sunt acasă pentru nimeni, nici pentru Giordano; dacă vine, poștește-l în salon; doresc să nu fiu întrerupt timp de zece minute, în întreținerea mea cu domnul.

Servitorul închise ușa.

Răzbunătorul

— Iată, iubite domnule Alexandru, Giordano e corsican și are idei corsicane; așadar, nu pot să mă încred într-însul, despre ceea ce doresc acum; îl voi ruga să tacă și atâta tot; cât despre dumneavoastră. Trebuie să-mi făgăduiți că veți îndeplini punct cu punct instrucțiunile mele.

— Bucuros! Oare, nu-i asta datoria unui martor?

— Asta e o datorie cu atât mai reală, că ați putea împiedica îndeplinind-o, o a doua nenorocire în familie.

— O a doua nenorocire? Întrebai mirat.

— Uitați-vă, îmi zise el, citiți ce scriu mamei mele.

Luai scrisoarea din mâinile lui de Franchi și citi cu o uimire crescândă:

"Dragă mamă,

Dacă nu te-aș ști totodată tare ca o Spartană și supusă ca o creștină, aș întrebuința toate mijloacele posibile pentru a te pregăti la evenimentul înspăimântător care te va izbi. Când vei primi această scrisoare, nu vei mai avea decât un singur fiu.

Lucian, fratele meu, va ști să-și iubească mama pentru doi.

Alaltăieri am fost atins de o febră cerebrală, am dat prea puțină atenție primelor simptome; doctorul a sosit prea târziu. Buna mea mamă, nu mai am nici o speranță, afară dacă se întâmpla vreo minune și ce drept am eu să aștept o astfel de minune din partea lui Dumnezeu?

Îți scriu într-un moment lucid; dacă mor, această scrisoare va fi pusă la poștă un sfert de oră după moartea mea; căci în egoismul iubirii mele către tine, vreau să știi că am murit nepărându-mi rău de altceva pe lumea întreagă decât de duioșia ta și a fratelui meu. Adio, mamă.

Nu plânge; numai sufletul meu te iubea și nu trupul și oriunde ar merge sufletul meu, va continua să te iubească.

Adio, Lucian.

Nu părăsi niciodată pe mama noastră și gândește-te că nu te mai are decât pe tine.

*Fiul tău,
Fratele tău,
Luis de Franchi."*

După ce citi aceste rânduri, mă întorsei spre dânsul.

— Ei bine, îl întrebai eu, ce înseamnă asta?

— Nu înțelegi?

— Nu.

— Eu voi fi omorât la ora 9 și 10 minute.

— Veți fi omorât?

— Da.

— Ce, sunteți nebun? De ce să nutriți un astfel de gând?

— Nu sunt nici nebun, nici nu nutresc gânduri himere. Dragul meu amic, eu am fost înștiințat de aceasta, asta-i totul.

— Înștiințat? De cine?

— Fratele meu nu v-a povestit că bărbații în familia noastră se bucură de un privilegiu deosebit?

— Ba da, răspunsei tremurând fără să vreau, el mi-a vorbit de niște apariții.

— Tocmai. Ei bine, tatăl meu mi-a apărut astă-noapte: de aceea eram atât de palid când ați intrat, vederea morților face pe cei în viață să devină palizi.

Mă uitai la dânsul cu mirare, nu fără a resimți totodată și oarecare frică.

— Spuneți că l-ați văzut astă-noapte pe tatăl dumneavoastră?

— Da.

— Și v-a vorbit?

— Mi-a anunțat moartea mea.

— Aș, o fi fost vreun vis teribil, spusei eu.

— De unde, e o teribilă realitate.

— Dormeați?

— Nu, vegheam... Poate nu credeți că un tată mort poate să viziteze pe fiul său?

Aplecai capul, căci în fundul inimii mele și eu credeam în această posibilitate.

— Și cum s-a petrecut asta? întrebai eu.

— Ah! Doamne, într-un mod foarte simplu și natural. Citeam, așteptându-l pe tata. Căci știam că, de sunt în pericol, îmi va apare. La ora 12 lampă se stinse singură; ușa se deschise încetisor și-mi apăru părintele meu.

— Și cum? întrebai din nou.

— Ca și când ar fi fost în viață: îmbrăcat în haina pe care o purta de obicei; numai, era cam palid și ochii îi erau fără căutătură.

— Vai, Dumnezeule!

— Atunci, s-a oprit încetinel în fața patului meu. Eu m-am sculat, rezemându-mă în coate.

— Fii binevenit, tată, îi zisei.

El se apropie mai mult, mă privi drept în ochi și mi se părea că acești ochi atoni² se animau de sentimente părintești.

— Continuați... e ceva teribil!...

Atunci buzele i se mișcă și, cu toate că vorbirea lui nu producea nici un sunet, le auzeam înăuntrul meu, clare și tremurătoare, ca un ecou.

— Și ce v-a spus?

— El mi-a zis:

— "Gândește-te la Dumnezeu, fiul meu!"

— Cum, o să fiu omorât în duel? întrebai eu. Văzui atunci lacrimi curgând din ochii lui nelucitori pe obrajii lui galbeni ca ceară.

— Și la câte ceasuri? întrebai.

El arată cu degetul pe ceasornic. Urmai direcțiunea indicată. Ceasul arăta 9 și 10 minute.

— Bine, tată, îi răspunsei, fie după voia lui Dumnezeu. Părăsesc pe mama, e adevărat, dar vin spre tine.

Atunci, un palid surâs se arată pe buzele lui și, făcându-mi un semn de adio, se îndepărtă.

Ușa se deschise singură înaintea lui... Dispăru și ușa se închise.

Această povestire era atât de simplă și atât de firească, încât era evident că: sau scena pe care mi-o descriesese de Franchi avusese loc într-adevăr, sau că el era, în preocuparea spiritului său, jocul unei iluzii pe care o socotise că realitate și care, prin urmare, era tot așa de teribilă ca și aceasta.

Îmi ștersei nădușeala de pe frunte.

— Acum, continuă Luis, îl cunoașteți pe fratele meu, nu-i așa?

— Da.

— Ce credeți că o să facă, când ar auzi că am căzut în duel?

— Va pleca îndată din Sullacaro să se răzbune asupra aceluia care vă va fi omorât.

— Tocmai; și, dacă e omorât și el, mama o să rămână de trei ori văduvă, văduvă de bărbatul ei, văduvă de fiii ei.

— Da, pricep, e înspăimântător!

— Ei bine, trebuie să evităm aceasta. De aceea am scris acesta scrisoare. Crezând că am murit de febră cerebrală, fratele meu nu va fi necăjit pe nimeni și mama se va mângâia mai ușor, lăsându-se în voia lui Dumnezeu. Numai...

— Numai... ce? Repetai eu.

— Oh, nu... zise Luis, sper că nu se va întâmpla.

² atoni - lipsiți de vitalitate.

Răzbunătorul

Vedeam că răspundea unei frici personale și nu insistai mai mult.

În acest moment ușa se deschise.

— Dragul meu de Franchi, zise baronul Giordano, ți-am respectat dorința de a aștepta, cât timp era cu putință, dar e ceasul opt; trebuie să ne întâlnim cu ăia la 9; avem o leghe și jumătate drum de făcut. Să plecăm.

— Eu sunt gata, prea iubitul meu prieten, îi zise Luis. Intră. Am spus deja domnului ce voiam să-i spun.

Și-mi făcu semn cu degetul să tac.

— Cât te privește pe tine, continuă el întorcându-se spre masă și luând o scrisoare închisă de acolo, iată ce-ți dau. Dacă mi se întâmpla vreo nenorocire să citești biletul acesta și te rog să te conformezi cu cele ce-ți cer înăuntru.

— Bine.

— V-ați luat armele?

— Da, răspunsei eu, dar în momentul plecării am observat că unul din cocoașe era stricat. Trecând pe la un magazin, o să cumpăr câte un pistol nou fiecărui adversar și dumneavoastră

Luis se uită la mine surâzând și-mi întinse mâna.

— Aveți o trăsură, întrebă el, sau va trebui ca Iosef să se ducă după una?

— Am cupeul meu, zise baronul și strângându-ne puțin, cred că vom avea loc toți trei. De altminteră cum am și întârziat puțin, vom merge mai bine cu caii mei decât cu caii unei trăsură de piață.

— Hai să plecăm, zise Luis. Coborâram; la ușă, Iosef ne aștepta.

— Să vin și eu? întrebă el.

— Nu, Iosef, răspunse Luis, nu e de trebuință, n-am nevoie de d-ta.

Apoi, rămânând mai înapoi:

— Ține, îi zise, punându-i în mână un rulou de aur, și, de te-am supărat vreodată când eram necăjit, iartă-mă.

— O, domnule! Exclamă Iosef cu lacrimile în ochi, ce înseamnă asta?

— Taci, zise Luis, nu mai plânge!

Și urcându-se în trăsură:

— Ce bun era servitorul ăsta, zise Luis aruncând o ultimă privire asupra lui Iosef și dacă ați vrea să-l luați în serviciul dumneavoastră, sau unul sau altul, v-aș fi recunoscător.

— Ce, îl dai afară? întrebă baronul.

— Nu răspunse zâmbind Luis, îl părăsesc, iată totul.

Ne oprirăm la un armurier, având tocmai timpul să luăm o cutie cu pistoale, iarbă de pușcă și gloanțe; apoi o pornirăm din nou în goana cailor.

Capitolul XVII

Am ajuns la Vincennes la 9 fără 5 minute.

O altă trăsură șosea în același timp; trăsură domnului Chateau-Renaud.

Pătrunserăm în pădure prin două drumuri diferite. Vizitii trebuiau să ne ducă pe aleea principală.

Câteva clipe după aceea eram la locul întâlnirii.

— Domnilor, zise Luis coborând primul, o știți prea bine, nu este nici o împăcare cu putință.

— Totuși... spusei eu apropiindu-mă.

— O, dragul meu, aduceți-vă aminte că după confidența ce v-am făcut-o, dumneavoastră Aveți cel mai puțin dreptul să faceți vreo propunere sau să primiți vreuna.

Aplecai capul înaintea acestei voințe absolute, care pentru mine era o voință supremă. Îl lăsarăm pe Luis aproape de trăsură și înaintarăm spre domnii de Boissy și de Chateau-Grand.

Baronul de Giordano ținea în mână cutia cu pistoale.

Ne salutarăm.

— Domnilor, zise baronul de Giordano, în astfel de împrejurări, cum ne aflăm azi, complimentele cele mai scurte sunt cele mai bune, căci, dintr-o clipă într-alta putem fi deranjați. Noi eram însărcinați cu aducerea armelor, iată-le; examinați-le; acum le-am cumpărat și vă dăm cuvântul de onoare că domnul Luis de Franchi nici nu le-a văzut.

— Acest cuvânt de onoare e inutil, domnilor, răspuse viconte de Chateau-Grand; știu prea bine cu cine avem a face.

Și, luând un pistol, pe când domnul de Boissy luă pe celălalt, amândoi martorii încercară cocoșele, examinând totodată calibrul.

— Acestea sunt niște pistoale de tir ordinar, care n-au servit niciodată; acum e întrebarea dacă va fi nevoie de a se servi de dublul trăgaci?

— Dar, zise de Boissy, părerea mea e ca fiecare să facă cum îi va conveni mai bine și după obiceiul lui.

— Fie, zise baronul Giordano. Toate șansele egale sunt plăcute.

— Atunci, îl veți preveni pe domnul de Franchi și noi îl vom preveni, din partea noastră, pe domnul de Chateau-Renaud.

— Ne-am învoit. Acum, domnilor, noi am adus armele, continuă baronul de Giordano, e rândul dumneavoastră să le încărcați.

Amândoi tinerii luară câte un pistol, măsurară riguros iarba de pușcă trebuincioasă, luară la întâmplare două gloanțe și le împinseră în țeava cu fierul.

În timpul acestei operațiuni, la care am refuzat să iau parte, mă apropiai de Luis, care mă privi zâmbind.

— N-o să uitați nimic din cele ce v-am cerut? Mă întrebă el și o să primiți de la Giordano asigurarea pentru care îl rog în acel bilet, că nu va povesti nimic din cele întâmplate, nici mamei, nici fratelui meu. Îngrijiți-vă ca nici ziarele să nu vorbească despre această afacere, sau de vor să publice ceva, să nu pună nume.

— Și acum nutriți acea teribilă convingere că duelul vă va fi fatal?

— Da, îmi răspuse el, sunt mai convins că niciodată, dar îmi veți da dreptate, nu-i așa, că mor într-adevăr ca un corsican?

— Liniștea dumneavoastră., iubitul meu de Franchi, e așa de mare, că-mi dă speranța că nu v-ați convins prea bine.

Luis scoase ceasornicul.

— Mai am șapte minute de trăit, spuse el, iată ceasul meu; păstrați-l, vă rog, ca amintire de la mine; este excelent.

Luai ceasul, strângând mâna lui de Franchi.

— În opt minute, îi zisei eu, am nădejdea să vi-l înapoiez.

— Să nu mai vorbim despre aceasta: iată că se apropie domnii.

— Domnilor, zise viconte de Chateau-Grand, trebuie să fie pe aici un luminiș pe care l-am descoperit anul trecut pentru mine însumi; vreți să-l căutăm? Ar fi mai bine decât în drum, unde am putea fi văzuți și deranjați.

— N-aveți decât să ne conduceți, domnule, zise baronul Giordano Martelli; noi vă urmăm.

Viconte mergea înainte și noi îl urmam formând două grupuri deosebite. În curând, într-adevăr, ne găsirăm la 30 de pași, în mijlocul unui luminiș; terenul, care desigur fusese altădată locul unei bălți, părea potrivit ca să servească de teatru al unei scene de felul acesta.

— Domnule Martelli, zise viconte, vreți să măsurăm pașii?

Răzbunătorul

Baronul răspunse printr-un semn de afirmație și, așezându-se lângă domnul de Chateau-Grand, măsurară vreo 20 de pași ordinari.

Atunci mă afluam iarăși singur cu domnul de Franchi.

— Apropo, îmi zise el, veți găsi testamentul meu pe masă, unde m-ați surprins scriind.

— Bine, îi răspunsei, fiți liniștit.

— Domnilor, la locurile dumneavoastră., zise viconte.

— Sunt gata, răspunse Luis. Adio, amice! Vă mulțumesc de oboseala pe care v-am cauzat-o fără a număra, adăugă cu un zâmbet melancolic, pe aceea care vă voi cauza-o încă.

Îi luai mâna. Era rece, dar fără agitație.

— Uitați, îi zisei eu, de apariția de astă-noapte și ochiți cât mai bine.

— Vă aduceți aminte de *Freyschutz-ul*?

— Da.

— Ei bine, atunci știți că fiecare glonte își are destinația lui... Adio.

Întinse mâna baronului Giordano, care ținea în mână pistolul ce îi era desemnat; îl luă și fără a se uita la el, se așeză la locul lui, indicat printr-o batistă.

Domnul Chateau-Renaud luase deja poziție.

Se făcu o scurtă tăcere, pe când cei doi tineri salutară pe martorii lor, apoi pe aceia ai adversarului lor și, în fine, se salutară și ei înșiși.

Domnul de Chateau-Renaud părea cu totul obișnuit cu astfel de afaceri și zâmbea ca un om sigur de reușită. Poate știa de altminterea că Luis punea pentru prima oară mâna pe un pistol.

Luis era liniștit și rece. Frumosul lui cap avea aerul unui bust de marmură.

— Ei bine, domnilor, zise Renaud, vedeți, noi așteptăm.

Luis îmi aruncă o ultimă privire și apoi zâmbind își ridică ochii spre cer.

— Atunci, domnilor, zise Chateau-Grand, pregătiți-vă.

Apoi bătând din palme, numără:

— Unu... doi... trei...

Amândouă împușcăturile se auziră deodată.

În aceeași clipă îl văzui pe Luis de Franchi învârtindu-se de două ori pe loc și căzând într-un genunchi.

De Chateau-Renaud rămăsese în picioare. Numai redingota³ îi fusese atinsă de glonte. Mă repezii la Luis.

— Sunteți rănit? îi zisei.

El încercă să-mi răspundă, dar în zadar: un fel de spumă sângeroasă îi apăru pe buze.

În același timp lăsă să cadă pistolul și se apucă cu mâna de partea dreaptă a pieptului.

Abia se zărea acolo, pe redingotă, o gaură de grosimea degetului mic.

— Domnule baron, strigai, alergați la cazarmă și aduceți pe chirurgul regimentului.

Dar de Franchi își reculese puterile și, oprindu-l pe Giordano, îi făcu semn că toate acestea ar fi în zadar.

Și în același timp căzu pe al doilea genunchi. La fiecare respirație a muribundului, sângele țâșnea din amândouă rănilor.

Era evident că rana era mortală.

— Domnule de Franchi, zise viconte de Chateau-Grand, suntem dezolați, credeți-ne, de rezultatul acestei nenorocite afaceri și sperăm că nu aveți nici o ură către domnul de Chateau-Renaud.

— Da, da, șopti rănitul, da, l-am iertat... dar să plece... să plece...

Apoi se întoarse anevoie către mine:

— Aduceți-vă aminte de făgăduința dumneavoastră, îmi zise.

— O! Vă jur că va fi îndeplinită.

³ redingotă - haină bărbătească (de culoare neagră) cu poale lungi, încheiată cu două rânduri de nasturi.

— Și acum, zise iarăși zâmbind, uitați-vă la ceasornic.

Și căzu suspinând greu.

Mă uitai la ceas: era tocmai 9 și 10 minute.

Apoi privii pe Luis de Franchi: sărmanul încetase din viață.

Duserăm cadavrul acasă, și, pe când baronul de Giordano se ducea să declare cazul comisarului de poliție al cartierului respectiv, îl așezai, cu Iosef, pe defunct în odaie.

Sărmanul băiat plângea amar.

Intrând în odaie ochii mi se îndreptară fără voia mea spre ceasornic. Era și aici 9 și 10 minute.

Poate nu fusese întors și se oprise tocmai la acea oră?!...

Un moment după aceea baronul Giordano intră cu oamenii justiției, care, preveniți de dânsul, veneau să sigileze locuința.

Baronul vru să trimită scrisori amicilor și cunoscuților, dar îl rugai să citească mai întâi biletul pe care i-l dăduse Luis de Franchi când am plecat.

În această scrisorică Luis îl ruga să ascundă cauza morții sale lui Lucian; să fie înmormântat fără pompă și fără nici un zgomot.

Baronul Giordano făgădui că va îndeplini toate aceste detalii și eu mă dusei îndată să fac o vizită domnilor de Boissy și de Chateau-Grand, spre a-i ruga să păstreze tăcerea asupra nenorocirii și a-i ruga să-l invite pe domnul de Chateau-Renaud să părăsească Parisul, cel puțin pentru câtva timp.

Ei îmi făgăduiră că îmi vor îndeplini dorința cât vor putea și pe când se duceau la domnul de Chateau-Renaud, dusei la poștă scrisoarea care anunța doamnei de Franchi că fiul ei murise de febră cerebrală.

Capitolul XVIII

Contrar obiceiului în asemenea împrejurări, duelul nu provocă aproape nici un zgomot.

Chiar ziarele, aceste zgomotoase și false trompete ale publicității, tăcură.

Numai câțiva prieteni intimi însoțeau corpul nenorocitului tânăr la cimitir. Însă, oricât îl rugau pe Renaud să părăsească Parisul, el refuza cu încăpățănare.

Mă gândeam să trimit și eu o scrisoare din partea mea familiei de Franchi, căci, deși scopul era bun, acea minciună din scrisoarea lui Luis către o mamă și un frate îmi displăcuse.

Dar nu o făcui ca să nu fiu acuzat de indiferență sau de necunoaștința.

Cinci zile după acel eveniment, pe la orele unsprezece seara, lucram la biroul meu, singur și într-o dispoziție de spirit destul de urâtă, când intră servitorul, închizând iute ușa și cu voce tremurândă îmi zise că domnul de Franchi dorește să-mi vorbească.

Mă întorsei și mă uitai la dânsul: era foarte palid.

— Ce trăncănești acolo, Victor? îl întrebai eu.

— O, domnule, nici eu nu știu, într-adevăr...

— Despre care domn de Franchi îmi vorbești, spune?

— Apoi, de prietenul dumneavoastră., pe care l-am văzut venind de două-trei ori pe aci...

— Ce, ești nebun? Nu știi că am avut nenorocirea să-l pierdem? Sunt cinci zile de atunci.

— Da, domnule, tocmai de aceea sunt așa de emoționat, zăpăcit... El a sunat... Eram în anticameră... M-am dus să deschid... îndată m-am dat înapoi când l-am văzut... Atunci a intrat, a întrebat dacă domnul e acasă și i-am răspuns că da; apoi a mai adăugat: Du-te spune-i domnului d-tale că domnul de Franchi dorește să-i vorbească; și așa am venit.

Răzbunătorul

— Nu se poate, ești nebun, dragul meu, desigur că anticamera era rău luminată și n-ai văzut bine... Oi fi fost încă somnoros și n-ai auzit ceea ce trebuia... Du-te înapoi și roagă-l încă odată să-și spună numele său.

— Degeaba m-aș duce; vă jur că nu mă înșel. Am auzit și am văzut foarte bine.

— Atunci spune-i să intre.

Victor se întoarse tremurând către ușă, o deschise și, de frică, din odaia mea strigă: "Să binevoiască domnul a intra!".

Îndată auzii, deși erau covoare pe jos, niște pași care traversau salonul și care se apropiu de birou; apoi, aproape în aceeași clipă îl văzui la ușă pe domnul de Franchi.

Mărturisesc că la început m-a cuprins spaima. Mă sculai și făcui, fără să vreau, un pas îndărăt.

— Iertați că vă deranjez la asemenea oră, îmi zise domnul de Franchi, dar am sosit, sunt abia 10 minute și înțelegeți foarte bine că n-am vrut să aștept până mâine ca să vă vorbesc.

— O, Lucian! strigai îmbrățișându-l; cum, dumneavoastră? Dumneavoastră? Și câteva lacrimi îmi scăpară din ochi.

— Da, îmi răspunse, eu sunt.

Socotii timpul trecut; scrisoarea mea abia putuse să ajungă în momentul de față, nu la Sullacaro, ci abia la Ajaccio.

— Dar, cum, atunci nu știți nimic?

— Știu toate, îmi răspunse.

— Victor, spusei către slugă, lasă-ne singuri, sau mai bine întoarce-te după un sfert de oră ca să ne servești la masă. Lucian, nu-i așa, o să mâncați cu mine și veți dormi aici?

— Primesc, da, îmi zise, căci n-am mâncat din Auxerre. Apoi deoarece nimeni nu mă cunoștea, sau mai bine, adăugă cu un zâmbet de tristețe, deoarece toată lumea credea a recunoaște în mine pe fratele meu, nimeni n-a vrut să-mi deschidă și am plecat de acasă lăsând lumea în plină revoluție.

— Într-adevăr, iubitul meu Lucian, asemănarea dumneavoastră cu domnul Luis e așa de mare, încât eu însumi, adineauri, am rămas înmărmurit când v-am văzut.

— Cum! strigă de colo Victor, care nu plecase încă, cum, domnule e fratele...

— Da, da, dar pleacă și servește-ne cum ți-am spus.

Victor ieși. Noi rămăserăm singuri, îl luai pe Lucian de mână, îl invitai să stea pe o canapea și mă așezai lângă dânsul.

— Dar, îi zisei, din ce în ce mai mirat de a-l vedea, cum? Poate erați pe drum când ați primit știrea?

— Nu, eram la Sullacaro.

— Nu se poate! Scrisoarea fratelui dumneavoastră Abia a putut sosi acum...

— Ah, se vede că ați uitat acea baladă a lui Burger, dragul meu Alexandru: *morții merg mai repede decât vii...*

Tremuram.

— Ce vreți să spuneți cu aceasta? Explicați-mi și mie. Nu vă înțeleg deloc.

— Se vede că ați uitat de aparițiile de care v-am povestit?

— L-ați văzut pe Luis? Întrebai mirat.

— Da, l-am văzut.

— Și când?

— În noaptea de 16 spre 17.

— Și v-a povestit cele întâmplate?

— Toate!

— V-a spus că murise?

— Mi-a spus că a fost omorât: morții nu mint.

— V-a spus și cum?

— Da, în duel.

- Și de cine?
- De domnul de Chateau-Renaud!
- Nu, zău, spuneți drept, ați aflat asta prin altă cale!
- Nu credeți că am venit să glumesc.
- Atunci, iertați! Dar, într-adevăr, ceea ce îmi destăinuți e atât de straniu și tot ce vi se întâmpla dumneavoastră și fratelui dumneavoastră e atât de afară de legea naturii...
- Și nu vreți să credeți că este așa? Pricep. Dar, uitați-vă, îmi zise, desfăcându-și cămașa și arătându-mi o pată, marca albastră de pe pieptul său, sub a șasea coastă, în partea dreaptă, acum credeți?...
- Cred, strigai, e adevărat, tocmai în acest loc a fost străpuns fratele dumneavoastră
- Și glonțul a ieșit pe aici, așa e?... continuă Lucian, punând mâna pe șoldul stâng.
- E minunat lucru!
- Și acum, vreți să vă spun la ce oră a murit?
- Să vedem!
- La 9 și 10 minute.
- Iată, Lucian, povestiți-mi mai bine toate cu de-amănuntul; nu sunt capabil să vă pun întrebări, sunt zăpăcit când ascult aceste povestiri fantastice: vă ascult.

Capitolul XIX

Lucian se rezemă cu totul de fotoliu și uitându-se fix la mine, începu:

— Lucrul e cât se poate de simplu. Ziuă în care fratele meu a fost omorât, ieșisem din dimineață, călare, să văd ce mai fac păstorii noștrii pe la Carboni, când, în momentul în care mă uitam la ceasornic și mă pregăteam a-l pune înapoi în buzunar, simții o atât de puternică zguduitură în coaste, încât căzui leșinat. Când mi-am venit în fire, eram culcat jos la pământ, în brațele lui Orlandi, care îmi stropea fața cu apă. Calul meu era departe cam la vreo patru pași, cu botul întins spre mine și necheza.

— "Ce s-a întâmplat, întrebă Orlandi?

— Nici eu nu știu, îi răspunsei, n-ai auzit vreo detunătură?

— Eu, nu!

— Mi se pare că am primit un glonte în coaste."

Și îi arătai locul, unde simțeam durere.

— "Mai întâi de toate, reluă el, nu s-a tras nici cu pușca, nici cu pistolul; apoi nu aveți gaură în redingotă.

— Atunci, îi răspunsei, trebuie ca fratele meu să fi fost omorât.

— Ah, asta, zise el, e altceva. "

Deschisei redingota și îi arătai semnul pe care vi l-am arătat adineauri; la început era viu și parcă sângera.

Acum nu știam ce să fac; voiam să mă întorc acasă, căci mă simțeam așa de slab prin dubla durere morală și fizică pe care o simțeam, dar mă gândii la mama, ea nu mă aștepta decât pentru cină, ar fi trebuit să-i dau un motiv oarecare și nu găseam nici unul.

Pe de altă parte, nu voiam, înainte de a fi pe deplin sigur, să-i anunț moartea fratelui meu.

Îmi urmai deci drumul și mă întorsei abia pe la șase seara.

Răzbunătorul

Mama mă primi ca de obicei; era evident că nu știa nimic.

După cină mă urcai în odaia mea.

Trecând prin coridor, vântul stinse lumânarea.

Eram cât p-aci să mă cobor ca să o reaprind, când, prin crăpăturile ușii, zării lumină în odaia fratelui meu.

Mai întâi credeam că Griffio avusese treabă acolo și uitase lampa aprinsă.

Împinsei ușa. O lumânare ardea lângă patul lui Luis, și, pe pat, el stă culcat, gol și sângerând.

Mărturisesc că am rămas înmărmurit de frică; apoi m-am apropiat.

Îl atinsei. Era rece.

Primise un glonte în piept, tocmai în același loc unde simțisem o zguduitură și câteva picături de sânge îi picurară din rana deschisă.

Nu mă mai îndoiam: fratele meu fusese omorât.

Căzui în genunchi și, rezemându-mă cu capul de pat, cu ochii închiși, îmi făcui rugăciunea.

Când isprăvii și mă uitai împrejur, mă aflam într-un adânc întuneric. Lumânarea se stinsese, viziunea dispăruse.

Degeaba pipăii patul; era deșert.

Cred că sunt tot atât de curajos ca și un altul, dar, când am ieșit din casă pe dibuite, mi se făcuse părul măciucă și asudăm strașnic.

Coborâi să iau altă lumânare; mama mă văzu și scoase un țipăt.

— Ce ai? Mă întrebă, de ce ești așa de palid?

— N-am nimic, îi răspunsei.

Și luând un alt sfeșnic, mă întorsei în odaia fratelui meu...

Lumânarea dispăruse și în pat nu era nici o urmă că s-ar fi culcat cineva.

Pe podea, pe jos, se află cea dintâi luminare cu care venisem, o aprinsei din nou.

Eram convins că la 9 și 10 minute dimineața fratele meu fusese omorât. Intrai în odaia mea și mă culcai foarte agitat.

Se înțelege, am stat mult până să adorm; în sfârșit oboseala mă învinse și adormii.

Atunci văzui în vis toată întâmplarea; l-am văzut și pe omorător, i-am auzit și numele; el se numește de Chateau-Renaud.

— Toate acestea sunt adevărate, din nenorocire, răspunsei eu, după ce Lucian isprăvi istorisirea, dar ce vreți să faceți la Paris?

— Vreau să omor pe omorătorul fratelui meu.

— Să-l omorâți?...

— Să nu credeți că-l voi omorî după obiceiul corsican, din dosul unui gard; nu, nu, ci după obiceiul francez, cu mănuși albe, cu plastron⁴ și manșete.

— Și doamna de Franchi știe că ați venit la Paris cu această intenție?

— Da.

— Și v-a lăsat să plecați?

— Da, m-a sărutat pe frunte și mi-a spus: "Du-te! " Nu uitați că mama mea e o adevărată corsicană.

— Dar fratele dumneavoastră Nu vroia să fie răzbunat.

— Ei bine, zise Lucian zâmbind cu amărăciune, și-o fi schimbat părerea dincolo de mormânt.

În acest moment, servitorul ne aduse cina și ne așezarăm la masă.

Lucian mânca ca și când n-ar avea nici o grijă.

După cină îl însoții în odaia sa. Îmi mulțumi, îmi strânse mâna și-mi ură noapte bună.

Asta-i liniștea acelora care iau o decizie neclintită.

Ziua următoare veni la mine, îndată ce servitorul îi spuse că îi stau la dispoziție.

⁴ plastron - pieptii scrobiți ai unei cămăși bărbătești; bucată de piele groasă cu care cei care fac scrimă își acoperă pieptul.

- Ați vrea, îmi zise el, să mă însoțiți până la Vincennes. Vreau să mă rog pe locul crimei; dacă n-aveți timp, mă duc singur.
- Cum singur? Cine vă va arăta locul?
- Lăsați că-l găesc eu, nu v-am spus că l-am văzut în vis?
- Mă făcuse curios.
- Bine, vă însoțesc.
- Atunci grăbiți-vă; până atunci o să-i scriu lui Giordano, îi dați voie servitorului să ducă scrisoarea?
- Poftiți!
- Mulțumesc.
- leși și se întoarse peste 10 minute cu o scrisoare pe care o încredința servitorului meu. Trimisesem după o cabrioletă⁵ urcarăm amândoi înăuntru și pornirăm spre Vincennes. Când am ajuns la cotitură drumului:
- Nu-i așa că suntem aproape? întrebă Lucian.
- Da, mai avem cam 20 de pași.
- Am ajuns, zise apoi tânărul că și când ar fi vrut să oprească cabrioleta.
- Și așa era.
- Lucian intră fără codeală în pădure, ca și când ar fi venit deja de mai multe ori. Se duse de-a dreptul la luminiș, și, ajungând la locul sinistru, se opri un moment; apoi înaintând până la locul unde căzuse fratele său, se aplecă și zări o pată de sânge.
- Iată locul, exclamă el. Și sărută locul.
- Apoi se sculă și cu mânie se uită la locul de unde de Chateau-Renaud trăsesese asupra victimei sale, apoi zise:
- Uitați-vă, aici o să zacă el mâine.
- Cum? întrebai, mâine?
- Da, sau e laș și se va retrage, sau îmi va da revanșa mâine.
- Dar, iubite Lucian, îi zisei, știți foarte bine că duelul în Franța nu putea să sfârșească altfel; domnul Renaud s-a bătut cu fratele dumneavoastră pe care îl provocase, dar cu dumneavoastră n-are nici o treabă.
- Ei așa! Domnul de Chateau-Renaud a avut dreptul să provoace pe fratele meu, care oferise brațul unei femei, pe care el o înșelase. Domnul de Chateau-Renaud l-a ucis pe fratele meu, care nu trăsesese niciodată cu pistolul; l-a ucis ca și când ar fi tras într-un animal, care nu se putea apăra și eu nu am dreptul să-l provoc pe domnul de Chateau-Renaud?
- Nu știam ce să-i răspund...
- De altfel, continuă el, pe dumneavoastră Nu vă privește, fiți liniștit.
- Azi dimineață i-am scris lui Giordano și când ne vom întoarce la Paris, afacerea va fi aranjată. Credeți oare că domnul Renaud îmi va respinge propunerea?
- Atunci e bine. Haideti să mâncăm ceva.
- Ne întoarserăm pe aleea principală și ne suirăm în cabrioletă.
- Birjar, str. Rivoli, zisei eu.
- Nu, se împotrivi Lucian, să veniți la mine... Birjar, du-ne la *Café de Paris*. Nu mânca de obicei fratele meu acolo?
- Cred că da.
- Acolo trebuie să mă întâlnesc cu Giordano.
- Atunci să mergem.
- O jumătate de ceas după aceea eram la ușa restaurantului.

Capitolul xx

⁵ cabrioletă - trăsurică ușoară, cu două roți.

Răzbunătorul

Moartea tânărului de Franchi se răspândise pretutindeni în oraș, poate nu cu toate amănuntele și apariția lui Lucian îi înmărmuri pe toți.

Cerui o cameră. Ni se dădu camera din fund.

Lucian se apucă să citească ziarele cu o răceală care părea mai mult o nesimțire.

Pe la mijlocul prânzului intră Giordano.

Cei doi tineri nu se mai văzuseră de vreo patru-cinci ani; totuși, o simplă strângere de mână, fu singurul semn de amicitie.

— Totul s-a aranjat, zise el.

— Domnul de Chateau-Renaud a primit?

— Da, dar cu condiția ca după aceea să nu-l mai supere nimeni.

— Oh, să nu-i fie frică. Eu sunt cel din urmă de Franchi. Cu cine ați vorbit, cu dânsul sau cu martorii?

— Cu dânsul!... S-a însărcinat să-i înștiințeze pe domnii de Chateau-Grand și de Boissy. Armele, ora, locul, rămân aceleași.

— Foarte bine... poftiți la masă.

Baronul se așază și vorbirăm despre alte lucruri.

După dejun, Lucian ne rugă să-l prezentăm comisarului de poliție care sigilase apartamentul lui Luis, ca pe legitimul proprietar al casei unde locuise fratele său. El vroia să petreacă în aceeași odaie noaptea ce-i mai rămânea până la răzbunare.

Aproape toată ziua fu ocupat și abia pe la cinci seara putu să intre în apartamentele fratelui său. Îl lăsarăm singur, vroiam să-i respectăm durerea.

Trebuia să ne întâlnim ziua următoare cu dânsul la ceasurile 8. Îmi recomandă să avem aceleași pistoale și chiar dacă ar fi fost vândute, să le răscumpărăm.

Ziua următoare, la 8 fără un sfert, eram la Lucian.

Când intrai, el se află tocmai la aceeași masă unde îl găsisem și pe fratele său scriind. Surâdea, deși era foarte palid.

— Sper că-i anunțați o știre mai puțin dureroasă ca știrea dată acum 8 zile de fratele dumneavoastră

— Îi anunț că se poate ruga în liniște pentru fiul său și că e răzbunat.

— Cum puteți vorbi cu atâta încredere?

— Fratele meu nu v-a vestit moartea sa? Eu v-o vestesc pe aceea a lui de Renaud.

Se sculă și atingându-mă la tâmplă zise:

— Iată, aici o să-l atingă glonte.

— Și dumneavoastră?

— Pe mine nu mă va atinge deloc!

— Dar așteptați cel puțin să începeți duelul, înainte de a trimite această scrisoare.

— Nu e necesar să așteptăm atâta. Sună și când apăru servitorul, îi spuse:

— Iosef, du această scrisoare la poștă. După aceea sosi și Giordano și plecarăm. Lucian se grăbea într-atâta încât ajunserăm acolo cu 10 minute înainte de ora hotărâtă.

Adversarii sosiră la 9 punct. Erau călări, urmași de câte un servitor, tot călare.

Domnul de Chateau-Renaud ținea mâna în haină, așa că mi se părea că are brațul legat.

La 20 de pași de noi, ei descălecară și aruncară hățurile servitorilor lor.

Domnul de Chateau-Renaud rămase în urmă, privindu-l pe Lucian. Cu toate că eram departe de el, observai că se îngălbenise. Ne întoarse spatele și cu biciușca se apucă să taie iarba.

— Iată-ne, ziseră domnii de Chateau-Grand și de Boissy. Ne cunoașteți condițiunile. Acest duel este ultimul și domnul de Chateau-Renaud nu va avea să răspundă de dublul rezultat.

— Bine, răspunserăm Giordano și eu.

Și Lucian se înclină în semn de aprobare.

— Aveți arme, domnilor? întrebă vicontele de Chateau-Grand.

— Aceleași.

— Sunt necunoscute domnului de Franchi?

— Mai mult decât domnului Renaud. Domnul Renaud s-a mai servit odată de ele. Domnul de Franchi nici nu le-a văzut.

— Foarte bine, domnilor. Vino, Chateau-Renaud.

Îndată ne înfundarăm în pădure fără a scoate un cuvânt; fiecare simțea că se va petrece ceva nu mai puțin înfricoșător ca prima oară.

Ajunserăm la luminiș.

Domnul de Chateau-Renaud se stăpânea; părea foarte liniștit. Dar cei ce-l văzuseră la prima întâlnire, puteau să observe deosebirea.

Din când în când arunca câte o privire spre Lucian și această privire era expresia unei neliniști, care semăna cu frica.

Pe când se încărcau pistoalele, trase în sfârșit mâna din redingotă, care îi era legată cu o batistă udă.

Lucian aștepta cu ochiul calm și fix ca un om care e sigur de răzbunarea sa.

Fără să-i fi arătat cineva locul, el se opri pe locul unde stătuse fratele său, ceea ce îl sili firește, pe domnul Renaud să se îndrepte spre locul ce-l ocupase și data trecută.

Lucian primi arma cu un zâmbet de bucurie.

Domnul de Chateau-Renaud din palid ce era se făcu vânat; apoi puse mâna la cravată, ca și când aceasta l-ar fi înăbușit.

Nu-și poate închipui nimeni teroarea ce m-a cuprins, când văzui că acest tânăr frumos, bogat, elegant, care, deunăzi credea că mai are mulți ani de trăit și care azi, cu sudoarea pe frunte, cu frica în inimă, se simțea osândit.

— Sunteți gata, domnilor? întrebă de Chateau-Grand.

— Da, răspunse Lucian.

Și domnul de Chateau-Renaud răspunse printr-un semn afirmativ.

Eu nu vroiam să fiu de față la această scenă mișcătoare și mă întorsei cu spatele.

Când auzii bătaia din palme și cele două detunături, mă întorsei.

Domnul de Chateau-Renaud era lungit la pământ, mort; căzuse fără nici un suspin, fără nici o vorbă.

Mă apropiai de dânsul. Glonțul îi pătrunsesse în tâmplă, în locul arătat de Lucian.

Apoi alergai la Lucian. Când mă văzu lăsa să-i cadă pistolul și aruncându-se în brațele mele exclamă:

— Ah, fratele meu, fratele meu...

Și plânse că un copil.

Erau cele dintâi lacrimi pe care tânărul Lucian le vărsa în viața sa.

Sfârșit

* * *

Versiune e-book realizată după: Editura Ro Princeps

Textul acestui roman reproduce versiunea apărută la tipografia ziarului "UNIVERSUL" - București 1907, cu ortografia actualizată.

Răzbunătorul

* * *

Scanat de geocv, corectat de p1710 (v2.0), aprilie, 2010.

* * *

O formatare unitară făcută de [BlankCd](#). Pentru a fi evidențiată de alte formătări, fiecare volum va purta pe lângă numele fișierului și mențiunea: [v. BlankCd]. În aceeași formatare unitară veți mai putea citi:

- Alexandre Dumas — Cavalerul Reginei [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Cei Patruzeci și Cinci vol.1 [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Cei Patruzeci și Cinci vol.2 [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Cei trei mușchetari [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Conte de Monte-Cristo vol.1 [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Conte de Monte-Cristo vol.2 [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Conte de Monte-Cristo vol.3 [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — După douăzeci de ani [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Familia de'Medici [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Laleaua neagră [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Marchiza de Brinvilliers [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Masca de fier [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Mână de mort [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Otrava și pumnalul familiei Borgia [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Robin Hood [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Viconte de Bragelonne vol.1 [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Viconte de Bragelonne vol.2 [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Viconte de Bragelonne vol.3 [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Viconte de Bragelonne vol.4 [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas-fiul — Dama cu camelii [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Cele două Diane [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Doctorul misterios vol.1 [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Doctorul misterios vol.2 — Fiica marchizului [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Nero și Acteea [v. BlankCd]
- Alexandre Dumas — Răzbunătorul [v. BlankCd]

În pregătire: Alexandre Dumas — Cezar

Atenție: Pentru a vă deplasa mai ușor prin e-book, plasați cursorul mouse-ului în Cuprins e-book pe un anumit capitol, apoi apăsați tasta ctrl apoi click-stânga.

[Cuprins e-book Răzbunătorul:](#)

